

JONG IN WAALWIJK

Uitvoeringsprogramma

Preventie Jeugd 2023-2027

INHOUDSOPGAVE

3

4

4

4

9

11

12

13

13

16

19

22

29

36

39

48

48

48

49

49

49

51

51

51

42

53

53

54

1. Voorwoord

2. Resultaten van de inventarisatie

- 2.1 Aanpak
- 2.2 Wat geven de cijfers aan?
- 2.3 Wat geven de professionals aan?
- 2.4 Wat geven de jongeren aan?
- 2.5 Prioriteiten en kansen voor preventieve inzet

3. Acties

- 3.1 Opbouw
- 3.2 Kansrijke Start
- 3.3 Voor- en vroegschoolse periode
- 3.4 Basisschool periode
- 3.5 Periode Voortgezet Onderwijs
- 3.6 Periode jongvolwassenen
- 3.7 Thematische inzet

4. Proces en structuur

- 4.1 Opbouw
- 4.2 Inzicht in het totaal aan preventieve inzet
- 4.3 Inzet realiseren tussen 'licht en zwaar'
- 4.4 Duidelijke positionering van professionals
- 4.5 Jongerenparticipatie

5. Implementatie en borging

- 5.1 Opbouw
- 5.2 Structuur t.b.v. implementatie en borging
- 5.3 Regiegroep Preventie en werkgroepen
- 5.4 Financieel kader
- 5.5 Acties en vervolg

6. Bijlagen

1. VOORWOORD

Voor u ligt 'Jong in Waalwijk', het Uitvoeringsprogramma Preventie Jeugd 2023-2027 van de gemeente Waalwijk. Met dit programma werkt de gemeente samen met haar partners aan een positief opgroei en opvoed klimaat voor alle kinderen en jongeren.

De basis voor dit uitvoeringsprogramma is het Jeugdkader¹, dat de gemeente Waalwijk in 2020 heeft vastgesteld. Doel van het Jeugdkader is om de focus terug te brengen naar het voorliggende en preventieve lokale veld, zodat het gebruik van jeugdhulp wordt verminderd. Waalwijk staat voor positief jeugdbeleid; elk kind groeit gezond, veilig en plezierig op en krijgt een kansrijke start. Het Jeugdkader is een breed kader dat verder gaat dan de aandacht voor preventie en zorg. Het gaat ook over onderwijs, werk, huisvesting, sport en cultuur. Daarnaast gaat het Jeugdkader in op de rol van de gemeente en van haar partners. Het jeugdkader is opgebouwd langs 3 pijlers, namelijk; 'iedereen doet mee/gelijke kansen', 'jeugdondersteuning' en 'veiligheid voorop'. Deze brede scope vind je ook terug in dit uitvoeringsprogramma.

Doel van het uitvoeringsprogramma is om te komen tot gerichte preventieve inzet, in samenhang aangeboden, passend bij de behoefte van kinderen, jongeren en ouders zodat de geïndiceerde jeugdhulp wordt verminderd. Om te komen tot samenhang en verbinding tussen behoeften en aanbod wordt het geheel uitgewerkt langs een doorgaande lijn van 0 tot +/- 27 jaar. Hierbij wordt zowel de inhoud als het proces en de structuur meegenomen, zodat er een sterk voorliggend veld ontstaat. Door te werken vanuit een doorgaande lijn langs de leeftijd van kinderen wordt zichtbaar welke stappen kinderen zetten in de

ontwikkeling naar het volwassen worden, welke behoeften in welke fases van de ontwikkeling voorkomen, welke partners daarbij een belangrijke rol spelen en met wie zij de verbinding moeten maken in de eerdere en volgende fasen. Verbinding en samenhang in zowel behoeften als aanbod worden op die manier zichtbaar gemaakt in dit uitvoeringsprogramma. Met voetnoten wordt verwezen naar de bijbehorende pijlers en doelstellingen uit het Jeugdkader.

De doorgaande lijn is in de basis gericht op het versterken van weerbaarheid bij kinderen en het vergroten van de opvoedkracht bij ouders. Weerbaarheid is een sleutelwoord als het gaat om weerstand bieden tegen de vele verleidingen die voorbij komen, maar zorgt er ook voor dat kinderen beter om kunnen gaan met zaken zoals echtscheiding, depressieve gevoelens en sociale druk. De gemeente kan dit niet alleen. We zijn daarom blij dat er zoveel input is geleverd door onze interne en externe partners en door jongeren zelf. Gezamenlijk hebben we de overtuiging dat we al veel goede dingen doen, maar ook nog veel kunnen winnen als het gaat om preventieve inzet voor jeugd.

In dit uitvoeringsprogramma wordt eerst ingegaan op de brede inventarisatie die is uitgevoerd. Hieruit komen de prioriteiten voor de gemeente Waalwijk naar voren. Deze worden in hoofdstuk 3 vertaald naar concrete acties in een doorgaande lijn. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op proces en structuur. In hoofdstuk 5 komt de implementatie en structurele borging aan bod en in hoofdstuk 6 staan de bijlagen opgesomd.

¹ Bijlage 1: Jeugdkader 2020

2. RESULTATEN VAN DE INVENTARISATIE

2.1 Aanpak

Om te komen tot een doorgaande lijn is een brede inventarisatie uitgevoerd. Deze inventarisatie is gericht op het in beeld brengen van de behoeften, het aanbod en de processen om de inhoud vorm te geven. Hiervoor zijn documenten geraadpleegd, cijfers geanalyseerd, gesprekken gevoerd met jongeren en diverse professionals² en is een brede schriftelijke uitvraag gedaan. De belangrijkste conclusies uit de inventarisatie, die leiden tot het totaal van acties in hoofdstuk 3, 4 en 5 zijn hieronder uiteengezet.

2.2 Wat geven de cijfers aan?

Om een beeld te krijgen van de behoefte onder kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers zijn de cijfers van de gemeente Waalwijk geanalyseerd en is gebruik gemaakt van de informatie uit de GGD Jeugdmonitor 0-11 jarigen 2017-2018, GGD Jeugdmonitor 12-18 jarigen 2019-2020, de monitor over de inzet van de POH-GGZ Jeugd, cijfers van de politie, cijfers van Halt en cijfers over jeugd en veiligheid uit het onderzoek van bureau Queste. De belangrijkste cijfers voor dit uitvoeringsprogramma zijn hier op een rijtje gezet.

² Diverse professionals zijn: onderwijspartners (PO, VO en SWV), Team Wijz (SR, (S)MO,PIB), Stg. Jongerenwerk Waalwijk (SJW), ContourdeTwern (CdT), Jeugdtafel (o.a. GGD, Halt), Werkgroep middelengebruik en Waalwijk Taalrijk.

- In Waalwijk wonen 49.351 mensen, waarvan ongeveer 12.600 kinderen en jongeren t/m 24 jaar³.
- In Waalwijk maakt 15,3% van de kinderen en jongeren gebruik van een vorm van jeugdhulp⁴. In Hart van Brabant is dit 14,0% en in Nederland ligt dit percentage op 12,5. Dat betekent dat het jeugdhulpgebruik in Waalwijk relatief hoog is.
- Hieronder zijn de actieve jeugdhulpvoorzieningen naar leeftijd gespecificeerd, waarbij zichtbaar is dat het zwaartepunt ligt bij de leeftijd 0-12 jaar.

- Naast de actieve voorzieningen in een jaar naar leeftijd is ook in beeld gebracht hoeveel beschikkingen er in een jaar worden afgegeven per leeftijd, als volgt:

- De meeste verwijzingen komen van het medisch domein, met name de huisarts, daarnaast de jeugdarts en medisch specialist. In 2019 t/m 2022 ligt dat percentage rond de 60%, op 1 januari 2022 is het 63%. Het aandeel verwijzingen vanuit de gemeente ligt rond de 35%, op 1 januari 2022 is dat 33%⁵.
- In de top 5 van zorgaanbieders waarnaar wordt verwezen staat het Elisabeth-Twee Steden Ziekenhuis op 1. Als we kijken naar de aard van deze verwijzingen betreft dit psychische- en gedragsproblematiek, waaronder ADHD. Daarnaast komen Sterk huis en Buro Jij steeds terug in de top 5. De categorie verwijzingen 'medisch domein' is ieder jaar ruimschoots het hoogst, 'ontwikkeling(problemen) jeugdige' staat op 2 en 'psychische problematiek' op 3.

³ <https://waalwijk.incijfers.nl/dashboard/bevolking-3>

⁴ <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjo1NTY3ZmI0MjMtNmI0YS00ZGUxLWlxYmQtNWQ1YTk3NmM5MjMzIiwidCI6IjY0ODVINGVILWU5MmEtNDhYS04M2M0LTBkNDh0Nzg5ZTl5ZiIsImMiOj9>

⁵ Bijlage 2: MI Regionale Jeugdzorg Februari 2022 gemeente Waalwijk.

Gezinssituatie

- In Waalwijk is het percentage ouders met een lage/midden of geen opleiding hoger dan in de regio. Daarbij is het percentage hoogopgeleide ouders lager.
- Ook het percentage gezinnen waarbij één of beide ouders werkloos of arbeidsongeschikt zijn of een bijstandsuitkering ontvangen is hoger. Opvallend is dat het percentage dat moeite heeft met rondkomen lager is dan in de regio.
- In 8% van de gevallen is armoede een risico voor het welbevinden en de gezondheid van het kind of de kinderen.
- 89% van de kinderen woont in een gezin met beide ouders samen (was 92%) Dat is nagenoeg gelijk aan de 88% in de regio (was 91%)
- 80% van de kinderen heeft een Nederlandse achtergrond (beide ouders in NL geboren). Dat betekent dat 20% een westerse of niet-westerse migratieachtergrond heeft. Dit percentage is gelijk aan de regio.

Psychosociale gezondheid en ontwikkeling

- 23% van de kinderen heeft een chronische ziekte/aandoening. In 12% van de gevallen betreft dit dyslexie. Dat is een stuk hoger dan in de regio.
- 11% van de kinderen heeft een verhoogd risico op psychosociale problematiek. Dit percentage neemt gestaag toe de afgelopen jaren. Daarbinnen neemt gedragsproblematiek toe.
- 77% ervaart op dit moment geen problemen. Van de kinderen die wel problemen ervaren gaat het met name om slaapproblemen, taalproblemen en leerproblemen.

Gezondheid (voeding en bewegen)

- 97% beoordeelt de gezondheid van het eigen kind als goed. 13% van de kinderen van 0-11 jaar heeft overgewicht (inclusief obesitas).
- 20% van de kinderen vanaf 4 jaar sport niet. Ruim 68% is lid van een sportclub of -vereniging. 71% sport gemiddeld tot veel (>3 uur per week).
- 80% tot 90% van de ouders stimuleert gezond eten en bewegen.
- Het merendeel van de ouders vindt 16-17 jaar een verantwoorde leeftijd om alcohol te drinken. Een groot deel van de ouders vindt het belangrijk om te weten hoeveel een kind drinkt en heeft liever dat ze thuis drinken dan buiten de deur.

Opvoeding

- In Waalwijk hebben tussen de 15 en 44 gezinnen per jaar een minder makkelijke start volgens het programma Stevig Ouderschap.
- 16% van de 2 jarigen heeft een negatieve score op spraak-taalontwikkeling. In de regio is dat 12%⁷.
- 32% van de ouders (met kinderen van 0-11 jaar) ervaart soms tot vaak problemen bij de opvoeding. Deze problemen richten zich op angst en onzekerheid, op luisteren/gehoorzamen, en op houden aan/stellen van grenzen/regels/afspraken.
- 29% van de ouders (met kinderen van 0-11 jaar) ervaart bovengemiddeld veel stress bij de opvoeding.
- 42% heeft de afgelopen 12 maanden hulp gezocht bij één of meer hulpverleners. Met name bij de huisarts, consultatiebureau/schoolarts en psycholoog/GGZ.

⁶ <https://brabantscan.nl/dashboard/jeugd--0-18-jaar-/rapporten?regionlevel=gemeente19®ioncode=867>

⁷ Bijlage 3: Thematische schets kansrijke start – Waalwijk.

Gezinssituatie

- 76% van de jongeren woont bij beide ouders samen. Dat betekent dat 24% van de jongeren in een eenouder gezin of samengesteld gezin woont.
- 84% heeft een Nederlandse achtergrond (beide ouders in NL geboren). Dit percentage neemt door de jaren heen af.
- 8% van de jongeren verleent mantelzorg.
- 6% van de gezinnen ervaart wel eens enige of grote moeite met rondkomen, 5% van de gezinnen heeft vaak geld te kort en in 3% van de gevallen gaat het over schulden die niet binnen een maand kunnen worden afgelost.

Psychosociale gezondheid**(jongeren spreken van mentale gezondheid)**

- Slechts 62% voelt zich de afgelopen 3 maanden (heel) blij, dit aantal neemt door de jaren heen steeds verder af. 20% van de jongeren voelt zich psychisch ongezond en dit aantal stijgt. Hierbinnen gaat het vooral over hyperactiviteit en emotionele problemen. Deze cijfers zijn iets hoger dan in de regio.
- 35% van de jongeren voelt zich eenzaam!! Ruim een derde voelt zich sociaal eenzaam, bijna een derde emotioneel eenzaam. Deze cijfers zijn iets hoger dan in de regio. Op het gebied van pesten zijn de cijfers lager dan in de regio.
- 27% van de jongeren de afgelopen 12 maanden professionele hulp gezocht.

Gezondheid (voeding, beweging en middelen gebruik)

- 87% van de jongeren ervaart de eigen gezondheid als (heel) goed. 11% heeft overgewicht (inclusief obesitas). Dit is iets afgenomen de afgelopen jaren.
- Jongeren in Waalwijk ontbijten minder vaak, eten minder vaak groenten en vooral weinig fruit ten opzichte van de regio. Tegelijkertijd drinken ze meer energiedrankjes en andere suikerhoudende dranken.
- 69% van de jongeren is lid van een sportclub. 58% sport of beweegt minimaal 5 dagen per week een uur per dag, dat is een stuk lager dan het regionale gemiddelde van 67%.
- Bijna 40% van de jongeren heeft de afgelopen 4 weken alcohol gedronken. Een kwart meer dan 5 glazen bij één gelegenheid. De meeste jongeren drinken het eerste glas rond de 14-15 jaar. Ruim een derde geeft aan te drinken bij een ander thuis, of thuis met anderen. In de meeste gevallen koopt een ander de alcohol voor de jongeren, krijgen ze het van vrienden, van ouders of kopen het zelf.
- Het aandeel jongeren dat rookt neemt langzaam af, maar ligt met 19% boven het regionale gemiddelde van 15%.
- 26% van de jongeren heeft wel eens drugs aangeboden gekregen. 12% heeft ook wel eens drugs gebruikt, in de meeste gevallen gaat het dan om hasj of wiet of om lachgas.
- 30% speelt bijna dagelijks games.

Cijfers Jeugd en Veiligheid (0 t/m +/-18 jaar)

- In 2021 heeft de politie **1189 overlastmeldingen** geregistreerd, waaronder jeugdoverlast. Meldingen jeugdoverlast zijn jarenlang gedaald, in 2020 en 2021 gaat dit aantal omhoog, van 109 in 2019, naar 164 in 2020 en 231 in 2021⁸.
- In 2020 en 2021, tijdens corona, zijn er fors **minder zaken bij Halt** gestart. De cijfers in de jaren ervoor zijn lastig te duiden, het gaat over baldadigheid, openbare orde, schoolverzuim, vuurwerkoverlast en dan is er een relatief grote categorie 'overig'⁹.
- Het **aantal meldingen en adviezen bij Veilig thuis**, over huiselijk geweld en kindermishandeling **neemt toe**. Bij een melding Veilig Thuis is sprake van complexe problematiek; armoede, werkloosheid, verslaving en jeugdtrauma's bij ouders komen bijna bij alle gezinnen voor. Het Verwey en Jonker Instituut heeft gezinsprofielen geformuleerd m.b.t. de problematiek die hier op de voorgrond staat, namelijk; intieme terreur, gezin in de stress, langdurige zorg, kind gedrag en opvoedstress, en complexe conflictscheidingen¹⁰.
- In 2021 zijn **77 jeugdbescherming- en 14 jeugdreclasseringsmaatregelen** ingezet.
- Daarnaast komen er de laatste maanden signalen vanuit scholen, jongerenwerk en jeugdprofessionals over **nieuwe trends** op het gebied van **middelengebruik onder jongeren**, zoals het gebruik van 'snus'. Ook zijn er zorgen over jongeren die dreigen af te glijden naar het criminele circuit. Dit is ook landelijk zichtbaar¹¹.

⁸ <https://data.politie.nl/#/Politie/nl/dataset/47021NED/table?ts=1649329110747>, of zie bijlage 4.

⁹ Bijlage 5: Verantwoording Halt 2020.

¹⁰ Bijlage 6: Onderzoek Bureau Queste; 'Analyse rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente Waalwijk t.a.v. veiligheidsvraagstukken in het sociaal domein' (maart 2022)

¹¹ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5318352/aanwas-van-jonge-drugscriminelen-helmond-west-charlois-zicht-op>

2.3 Wat geven de professionals aan?

In de gesprekken met en de schriftelijke uitvraag bij professionals is zowel behoefte als aanbod geïnterviewd, daarnaast is ingezoomd op de samenwerking. Hierbij is gefocust op de groep kinderen, jongeren en gezinnen met een ondersteuningsbehoefte. Het merendeel van de kinderen en jongeren groeit op in positieve omstandigheden en ontwikkelt zich voorspoedig. De conclusies moeten in dat licht worden gelezen. Hieronder de belangrijkste conclusies uit de gesprekken¹²:

Inhoudelijke conclusies m.b.t. behoefte (0 t/m +/- 18 jaar):

- Alle partners geven aan dat er behoefte is aan opvoedondersteuning, zowel bij kinderen als bij jongeren. Ouders zoeken handvatten/ondersteuning bij het omgaan met gedrag, een beperking of grenzen stellen. Kinderen/jongeren mogen veel, er zijn weinig regels en ouders doen veel voor kinderen waardoor ze weinig zelfstandig zijn.
- Steeds vaker meervoudige complexe problematiek. Vaak speelt er meer in de thuissituatie waardoor probleemgedrag bij kinderen en jongeren ontstaat, zoals echtscheidingen, armoede, taalachterstanden, culturele verschillen, onveiligheid, verslavingen en een klein netwerk van ouders.
- Steeds meer kinderen en jongeren met psychische problematiek en eenzaamheid. Veel kinderen en jongeren met angsten, lage weerbaarheid, laag zelfbeeld, lage taalvaardigheid, sociaal emotionele problematiek en gebrek aan sociale vaardigheden.
- Ouders willen graag het beste voor hun kind maar missen inzicht of vaardigheden om te doen wat het beste is. Ze zien ook vaak niet in dat zij een belangrijke rol spelen in de ondersteuningsbehoefte

van het kind. Daarnaast willen ze snelle ondersteuning voor een probleem op dat moment, terwijl er vaak bredere problematiek speelt die hele andere inzet vraagt.

- Jeugd heeft meer moeite met communiceren, het leggen van contacten, onderhouden van vriendschappen, positieve relaties opbouwen. Ze trekken zich terug op telefoons en computers.
- In het verleden speelde een ondersteuningsbehoefte vooral bij kwetsbare gezinnen, ouders met een lage opleiding, armoede, culturele verschillen, lage taalvaardigheid en/of een klein sociaal netwerk. De groep kinderen en gezinnen met een ondersteuningsbehoefte wordt echter steeds breder.

Conclusies m.b.t. aanbod en proces (0 t/m +/-18 jaar):

- Er is verdeeldheid over de beschikbaarheid van het preventieve aanbod onder professionals. Een aantal geven aan dit te gebruiken en dat het voldoende is. Vaak gaat het dan om eigen inzet of binnen het directe netwerk, bijvoorbeeld de inzet van ondersteuningsniveaus binnen scholen.
- Tegelijkertijd wordt door nagenoeg alle professionals aangegeven dat er geen volledig beeld is van de preventieve mogelijkheden. Daarnaast wordt aangegeven dat aanbod versnipperd is.
- Op de vraag of het huidige aanbod past bij de behoefte wordt breed aangegeven dat er meer/aanvullend/ander aanbod nodig is: er is meer online aanbod nodig; meer aanbod op scholen organiseren; meer aanbod gericht op sociaal emotionele ontwikkeling; duidelijkheid over en inzicht in huidig aanbod; aanbod tussen lichte en zware inzet; betere communicatie over wie doet wat (vb. SMO-GGD); geen wachtlijsten.

¹² Hier is een beknopte weergave van de belangrijkste conclusies gegeven. Een uitgebreider verslag van de gesprekken is toegevoegd in bijlage 7.

- Er is brede behoefte aan preventief aanbod gericht op het vergroten van weerbaarheid, mentale gezondheid en opvoedvaardigheden bij ouders, met name grenzen stellen. Daarnaast meer en brede informatie over opvoeden.
- Er wordt aanbod gemist tussen lichte inzet en zware inzet, waardoor problematiek die iets meer vraagt meteen wordt doorverwezen naar tweedelijnszorg.
- Bijna alle professionals geven aan tegen wachtlijsten aan te lopen van Team Wijz en zorgaanbieders. De inzet van Team Wijz wordt een aantal keren negatief genoemd. Er zijn wachtlijsten en er wordt niet teruggekoppeld over een casus. Daarbij wordt ervaren dat een casus snel wordt afgesloten terwijl er nog geen resultaat is behaald. Dan begint het proces weer opnieuw.
- Professionals zijn positief over samenwerking met collega's en directe partners en hebben het gevoel dat ze met huidige instrumenten (ook samenwerkingsrelaties) een groot deel van de ondersteuningsvragen kunnen beantwoorden. De inzet van SMO en PIB valt hier ook binnen en wordt positief ervaren.
- Op de laatste vraag, wat professionals mee willen geven voor dit uitvoeringsprogramma, wordt het volgende aangegeven: investeren in gezonde leefstijl; bevorderen mentale en emotionele balans; eenzaamheid meenemen; aandacht voor inzet op verschillende culturen; goed en tijdig communiceren over beschikbare inzet; meer trainingen/lessen op scholen; concrete plannen maken met de uitvoering; stoppen met overorganiseren; sturen op samenwerking tussen partners/jeugdprofessionals; aanbod tussen licht en zwaar; luisteren naar jongeren en ouders; ouders medeverantwoordelijk maken; kijken naar wat er al is en werkt, daarbij wordt Waalwijk-Taalrijk als goed voorbeeld genoemd.

2.4 Wat geven de jongeren aan? (16+)

In gesprekken met jongeren¹³ is hen gevraagd waar zij tegenaan lopen, waar ze behoefte aan hebben en wat ze belangrijk vinden om in Waalwijk te organiseren. Zij geven het volgende aan:

- Er is behoefte aan betere vervoersverbindingen; ze voelen zich 'geïsoleerd' vanwege de in hun ogen slechte bereikbaarheid van en naar Waalwijk.
- Het woningaanbod in Waalwijk noemen ze 'een drama'. Er is grote behoefte aan betaalbaar woningaanbod voor jongeren, zoals studio's en tiny houses, zodat je als jongere in Waalwijk kan (blijven) wonen.
- Jongeren geven aan zich soms onveilig te voelen op straat en spreken van 'straatintimidatie', vooral op plekken waar weinig of geen straatverlichting is.
- De werkdruk voor scholieren is erg hoog. Door corona werd de discipline een stuk minder en werd er ook soepeler met jongeren omgegaan. Nu iedereen weer terug is op school is de werkdruk en ook de prestatiedruk erg hoog. Daarnaast speelt nog de sociale druk.
- Mentale gezondheid en het sociale aspect duidelijker een plek geven binnen het onderwijs. Veel jongeren lopen hier tegenaan, zeker in de pubertijd. Niet iedereen krijgt in de pubertijd de juiste ondersteuning vanuit thuis, daarom is het belangrijk hierover te leren op school en dit in de lessen te integreren. Met name over 'hoe je zekerder in je schoenen kan staan'.
- Steeds meer depressie en eenzaamheid onder jongeren. Ze zijn veel thuis geweest, weinig sociale contacten. Maar ook in grote vriendengroepen komt eenzaamheid en depressie voor, veel contacten/vrienden betekent niet dat je hier geen last van kan

hebben. Volgens de jongeren spelen meer aspecten een rol, zoals je niet begrepen voelen, je toekomst die onzeker wordt door lage cijfers, ouders die uit elkaar gaan. Dat soort zaken geven zorgen over de toekomst bij jongeren, leiden tot onzekerheid en vormen in de ogen van deze jongeren een belangrijke oorzaak voor depressieve klachten en eenzaamheid.

- Ook wordt aangegeven dat er veel kinderen/jongeren zijn met sociale angst, waardoor ze moeilijk contacten leggen, niet mee gaan naar activiteiten etc. Daar lopen ze ook tegenaan op het moment dat ze hulp willen vragen. Jongeren vinden het belangrijk om hier meer aandacht voor te hebben. Jeugd kan elkaar helpen.
- Wat volgens de jongeren helpt om steviger in je schoenen te staan is acceptatie door je omgeving. Meer aandacht op school voor acceptatie en omgang met anderen, ook als jongeren helemaal anders zijn.
- De voortgezet onderwijs periode wordt ervaren als hiërarchisch, leraren aanspreken met u, weinig ruimte voor jongeren om te melden als er wat speelt. Ze worden snel gezien als 'vervelende puber' als ze niet doen wat een leraar vraagt. Dat staat haaks op het verzoek om aan te geven als je ergens mee zit. Bij een vervolgopleiding wordt dat heel anders ervaren, gelijkwaardiger en toegankelijk.
- Op de vraag wat we als gemeente echt moeten doen geven ze aan dat we jongeren zelfverzekender moeten maken en de sociale omgeving versterken, ook buiten school. De manier van organiseren moet actief zijn, dat jongeren actief deelnemen aan activiteiten. Daarnaast noemen ze de inzet van theater vanuit jongeren als goede manier om aan volwassenen/ouders een boodschap over te brengen.

¹³ Jongerenambassadeurs en input van jongeren tijdens de raadsbijeenkomst 10 mei 2022.

2.5 Prioriteiten en kansen voor preventieve inzet

Bovenstaande is een weergave op hoofdlijnen van alle opgehaalde informatie. Hierin komen een aantal belangrijke prioriteiten en kansen naar voren, zowel in de prioritering van de behoeften als in de organisatie van het aanbod en de werkwijze en processen daarbij. De inhoudelijke prioriteiten vanuit jeugdhulp zijn;

- Psychische problematiek; vanaf nu mentale gezondheid (term van jongeren)
- Eenzaamheid
- Opvoedkracht bij ouders
- Echtscheidingsproblematiek
- Taalachterstanden
- Middelengebruik
- Armoede
- Gezondheid (o.a. overgewicht)

Daarnaast geven jongeren zelf vervoer en woningaanbod aan als belangrijke behoefte. Deze staan los van jeugdhulp inhoudelijke prioriteiten maar zijn zeker van belang vanuit het jeugdkader en het behoud van jongeren in de gemeente Waalwijk.

Met betrekking tot proces en structuur zijn de volgende prioriteiten naar voren gekomen:

- Inzicht in het totaal aan preventieve inzet, waaronder subsidieafspraken.
- Inzet organiseren tussen 'licht en zwaar'; er is voorliggend aanbod voor 'lichte ondersteuningsvragen' en er is een maatwerkvoorziening voor 'zware zorgvragen'. Hier zit nog een categorie vragen tussen waarop voorliggend ingezet kan worden.
- Sturen op en positioneren van diverse jeugdprofessionals door duidelijkheid over rollen, taken en verantwoordelijkheden; wie doet wat en wat ook niet.
- Samenwerking met jongeren zodat zij een actieve bijdrage kunnen leveren.
- Structurele borging van de preventieve inzet.

Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021

In mei 2022 zijn de resultaten van de Corona Gezondheidsmonitor gepresenteerd. De resultaten bevestigen de hierboven genoemde prioriteiten. Veel cijfers zijn vergelijkbaar met de jeugdmonitor zoals die hier is gebruikt. Opvallende stijging is te zien bij het aantal jongeren dat zich (zeer) vaak gestrest voelt door één of meer factoren, dat is in de corona monitor 44%! De grootste oorzaak is school/huiswerk¹⁴.

¹⁴ Bijlage 8: Corona gezondheidsmonitor Jeugd 2021

3. ACTIES

3.1 Opbouw

In dit hoofdstuk worden de inhoudelijke prioriteiten uitgewerkt naar concrete acties. Hierbij wordt een opbouw naar leeftijden gehanteerd, te beginnen bij het moment van een eerste zwangerschap oplopend naar jong volwassene, zodat er een doorgaande lijn in de inzet ontstaat. Echter zijn er een tweetal prioriteiten die zich niet lenen voor deze opbouw. Dat zijn echtscheidingen en armoede. Daarnaast is veiligheid een cruciale voorwaarde voor kinderen om gezond, veilig en plezierig op te groeien. Dat betekent dat veiligheid, echtscheidingen en armoede hier als thema worden uitgewerkt. De basis is bij alle prioriteiten de huidige inzet, vandaaruit bekijken we wat er meer/minder of anders moet om vanuit preventie te versterken.

Een belangrijk onderdeel binnen de huidige inzet is het onderwijsbeleid. Dit is leeftijd overstijgend, en hierop is reeds een compleet aanbod ontwikkeld in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA)¹⁵. De LEA is een wettelijk instrument om het lokale onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven. Op basis hiervan komen gemeente, primair onderwijs, voortgezet onderwijs en kinderopvang samen met andere partners tot afspraken over het onderwijs- en jeugdbeleid. De LEA bestaat uit drie uitvoeringsprogramma's, waarin het aanbod is opgenomen:

- **Passend Onderwijs:** Dit programma bestaat uit de thema's: bovenschoolse voorzieningen, aansluiting onderwijs-jeugdhulp en de basisondersteuning binnen het onderwijs. Het is met name gericht op thuisnabij onderwijs en adequate en preventieve ondersteuning aan leerlingen.
- **Preventie en Veiligheid:** Binnen dit programma wordt vanuit een preventieve insteek ingezet op de veiligheid van jeugdigen, te denken aan digitale weerbaarheid, het tegengaan van pesten, snellere signalering binnen de Wet Meldcode en voorkomen van middelengebruik. Het betreft activiteiten die bijdragen aan het welbevinden.
- **VVE-Waalwijk Taalrijk:** Met dit programma geven wij de doorlopende leer- en ontwikkellijn concreet vorm, realiseren wij dat kinderen optimale en gelijke kansen hebben in de (voor)scholen en worden de taalvaardigheid en het welbevinden van kinderen en ouders verbeterd. Samenwerken aan het vergroten van een functioneel geletterde samenleving vraagt inzet van (voor)scholen, ouders, maatschappelijke organisaties en overheden.

De belangrijkste elementen hieruit zijn in dit hoofdstuk per ontwikkelfase opgenomen. Bij de uitwerking van de acties wordt gewerkt met sterretjes om aan te geven of en wat er wijzigt ten opzichte van het huidige aanbod.

Aanvulling/ versterking *

Waar het gaat over een aanvulling/versterking van het huidige aanbod wordt dit aangegeven met een *.

Nieuw aanbod **

Waar het gaat over nieuw aanbod wordt dit aangegeven met **.

Geen ster

Wanneer er bij acties geen sterretjes staan gaat het over bestaand aanbod dat in de huidige vorm behouden blijft. Aanbod dat op dit moment wordt uitgevoerd en niet is opgenomen in dit uitvoeringsprogramma heeft geen relatie met de prioriteiten en kan daarmee mogelijk komen te vervallen.

Daarnaast wordt er een onderscheid gemaakt tussen de verschillende typen aanbod, dat als een soort trap kan worden doorlopen voordat er inzet vanuit jeugdhulp in de vorm van een beschikking nodig is. Dat is op de volgende pagina uitgewerkt.

¹⁵ Bijlage 9: Lokaal Educatieve Agenda 2021-2024

3.2 Kansrijke start, de eerste 1000 dagen¹⁶

De eerste liefdevolle relaties van jonge kinderen met hun ouders en primaire verzorgers dragen bij aan het gevoel van veiligheid en zelfzekerheid. Sterke, positieve relaties geven jonge kinderen vertrouwen. Daarnaast krijgen ze gevoel voor normen en waarden. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen, zowel fysiek als mentaal, op latere leeftijd. Met het actieprogramma Kansrijke Start wordt gewerkt aan een zo goed mogelijke start voor ieder kind. De opvoedkracht van ouders speelt hierbij een cruciale rol.

In Waalwijk richt het programma Kansrijke Start zich in de basis op alle kinderen. Daarnaast wordt ingezet op specifieke doelgroepen zoals kwetsbare ouders, kwetsbare gezinnen met onbedoelde en ongeplande zwangerschappen, aanstaande kwetsbare ouders en op minder uithuisplaatsingen en/of ondertoezichtstellingen van baby's en jonge kinderen. In Waalwijk ligt het aantal kinderen dat jaarlijks wordt geboren sinds 2010 tussen de 446 en 486¹⁷. In 2022 wonen er 2372 kinderen t/m 4 jaar in Waalwijk¹⁸.

¹⁶ Pijler 2 Jeugdkader; doel; terugdringen sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

¹⁷ Thematische schets Kansrijke Start Waalwijk 2020, zie bijlage 3.

¹⁸ <https://waalwijk.incijfers.nl/dashboard/bevolking-3>

De prioriteit die hier absoluut centraal staat is **'opvoedkracht van ouders'** en daarnaast de aspecten die het gezin, en daarmee de start van het kindje, kwetsbaar maken. Dan gaat het om armoede, taalachterstanden, middelengebruik/verslaving en mentale gezondheid van ouder(s).

Kansrijke Start raakt aan de inzet van de Kraamzorg, de jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar, onderdelen van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) en de ambitie 'Gezonde Start' uit het Lokaal Gezondheidsbeleid en wordt in die verbinding hieronder uitgewerkt naar acties.

Basis	Uitbreiden van het Basis Aanbod Preventie (BAP) jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar ¹⁹ .*
Doel	Ieder kind de best mogelijke start geven ten behoeve van een optimale ontwikkeling door het vergroten van de opvoedkracht van ouders.
Wat gaan we daarvoor doen?	Het huidige Basis Aanbod Preventie (BAP) jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar uitbreiden met; • Brede basisinformatie over het krijgen van een eerste kindje voor alle aanstaande ouders, o.a. gericht op wat betekent dit voor jezelf en voor je relatie en waar kan je terecht voor informatie. • Actieve communicatie over de ontwikkeling van kindjes van 0 tot 4 jaar, welke fases maken ze door, wat hoort hierbij en wat komt hierbij kijken. • Jaarlijks aanbieden van cursussen in Waalwijk gericht op opvoedkracht van ouders, o.a.: 'Als je pas een baby hebt', 'Peuter in zicht', 'Opvoeden en zo' en 'Mamakids'²⁰.
Wie hebben we daarvoor nodig?	JGZ GGD, huisartsen, verloskundigen en gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met de GGD.

¹⁹ <https://www.ggdhvb.nl/app/uploads/2021/07/Productenboek-GGD-Hart-voor-Brabant.pdf>

²⁰ Dit is bestaand aanbod van de GGD en onderdeel van de plustaken die zij uitvoeren voor Waalwijk. Informatie is te vinden via de hiervoor genoemde link en/of toegevoegd in bijlage 10.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Vormen van een lokale coalitie Kansrijke Start.**
Doel	De te vormen coalitie stelt een concreet actieprogramma op met activiteiten ten behoeve van een kansrijke start voor ieder kind, met de volgende doelstellingen; • (Aanstaande) ouders maken bewust en geïnformeerd een keuze t.a.v. hun kinderwens. • Ouders beginnen goed voorbereid aan de zwangerschap. • Medische en sociale problemen bij zwangere worden tijdig gesignaleerd en ondersteund. • Bespreekbaar maken van opvoedstress en bieden van ondersteuning zodat problemen in de opvoeding en ontwikkeling worden voorkomen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Er is een projectleider Kansrijke Start aangesteld om de lokale coalitie te vormen. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld. De coalitie gaat zich in ieder geval inzetten voor de volgende prioriteiten: • Opvoedkracht van alle ouders • Rol van de ouder als individu en als partner • Ondersteuning van aspecten die een gezin en daarmee de ontwikkeling van het kind kwetsbaar maken zoals armoede, taalachterstanden, mentale- en verslavingsproblematiek.

	• Er wordt aanbod ingericht van algemeen/collectief naar indicatievrije zorg. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij bestaand aanbod vanuit de JGZ, de acties vanuit de LEA en het Lokaal Gezondheidsbeleid, waarin de ambitie 'Gezonde Start' is opgenomen. Daarnaast zijn belangrijk beschikbaar aanbod in dit kader o.a. 'Stevig Ouderschap', 'Nu niet zwanger' en 'Mamakids'. Deze onderdelen worden samengebracht in een Plan van aanpak Kansrijke Start. Indien verschuivingen nodig zijn in het huidige aanbod worden deze vertaald naar subsidieafspraken en/of ingekocht.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Projectleider Kansrijke start, Kraamzorg, JGZ GGD, gemeente, Team Wijz, Verloskundigen, Contour de Twern.
Kosten	Voor Kansrijke Start zijn zowel Rijksmiddelen als lokale middelen beschikbaar voor 3 en voor 4 jaar.

3.3 Voor- en vroegschoolse periode, kinderen van 2 tot 6 jaar²¹

De voor- en vroegschoolse periode richt zich op de voorbereiding van kinderen op de basisschool, waarbij mogelijke achterstanden en/of zorgen tijdig worden gesignaleerd en opgepakt. Diverse kinderopvangaanbieders en basisscholen bieden hiervoor voor- en vroegschoolse educatie (vve) aan, waaraan kinderen met (een verhoogd risico op) een ontwikkelachterstand kunnen deelnemen. Doel is om ervoor te zorgen dat alle kinderen zonder achterstand deelnemen aan het onderwijs in groep 3. Hiervoor is de samenwerking tussen voorscholen, onderwijs en zorg cruciaal.

In Waalwijk is dit onderdeel van de eerder genoemde Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Voor VVE is de inzet volledig aan de LEA te koppelen, omdat ook de inzet vanuit de jeugdgezondheidszorg hier een plek in heeft.

²¹ Pijler 1 Jeugdkader; doel; verbeteren ondersteuningsstructuur op scholen; verbeteren aanpak thuiszitters; aansluiten jeugdhulp-passend onderwijs.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	VVE Waalwijk Taalrijk; onderdeel van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2021 - 2024
Doel	De inzet vanuit de LEA gericht op deze leeftijdsgroep heeft tot doel dat alle kinderen zonder achterstand deelnemen aan het onderwijs in groep 3.
Wat gaan we daarvoor doen?	Inzet is gericht op; • Voor- en vroegschoolse educatie • Taalontwikkeling en leesplezier • Doorgaande ontwikkelingslijn van Kinderopvang naar Basisonderwijs • Opvoeden en opgroeien • Partnerschap met ouders • Samenwerking Er is aandacht voor gelijke kansen, taalachterstanden, mentale gezondheid, armoede, verbinding met kansrijke start, specifieke inzet gericht op nieuwkomers en anderstaligen en er wordt gewerkt met een doorgaande lijn die meer omvat dan enkel de doelgroep vve (2 tot 6 jaar).
Wie hebben we daarvoor nodig?	LEA partners en gemeente.
Kosten	Kosten voor de uitvoering van de LEA komen uit de doeluitkering voor onderwijsachterstandenbeleid, gemeentelijke budgetten en/of cofinanciering met onderwijs.

Basis	Bereik vergroten en versterken van de huidige opvoedondersteuning bij jonge kinderen*
Doel	Gezinnen waarbij sprake is van een opvoedvragen worden ondersteund vanuit voorliggende voorzieningen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Actief inzetten van en communiceren over mogelijkheden op het gebied van opvoedondersteuning van samenwerkingspartners, o.a.; • TOV Samen; voor ouders met 'kleine' opvoedvragen • TOV bij jou thuis; sociaal werker ondersteund ouders thuis • Opvoedondersteuning door jeugdverpleegkundige (JGZ). • Stevig Ouderschap; specialist JGZ ondersteunt thuis. Deze inzet wordt uitgebreid met 15 trajecten in 2023. • Webinars over o.a. slapen, opvoeden, gezond gedrag etc. Informatie wordt overzichtelijk bij elkaar gebracht en actief naar professionals en ouders gecommuniceerd. De inzet die wordt uitgewerkt onder het actieprogramma Kansrijke Start gericht op groepsaanbod en voorliggend individueel aanbod wordt hierin meegenomen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Contour de Twern, GGD, huisartsen en gemeente.
Kosten	De kosten worden gedekt vanuit huidige afspraken GGD, Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en Kansrijke Start.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Lichte individuele ondersteuning	Intensiveren van de opvoedondersteuning bij jonge kinderen van 0-4 jaar door Maatschappelijke Ondersteuning (MO)**
Doel	Door MO eerder in te zetten, bij gezinnen met jonge kinderen (0-4 jaar), bieden we zo vroeg mogelijk opvoedondersteuning en ontstaat een doorgaande lijn in de inzet vanuit MO naar SMO.
Wat gaan we daarvoor doen?	We starten een pilot met een looptijd van 2 jaar waarbij we MO inzetten bij gezinnen met kinderen van 0 t/m 4 jaar, aanvullend op de inzet vanuit SMO die reeds wordt ingezet voor kinderen vanaf 4 jaar. We organiseren op deze manier een doorgaande lijn in de inzet van (S)MO van 0 t/m 18 jaar, gericht op gelijke kansen voor ieder kind.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Team Wijz, gemeente.
Kosten	De kosten worden gedekt uit onderwijsachterstandenbudget.

Basis	Kans: Gezond Kinderdagverblijf**
Doel	Kinderopvangaanbieders zijn 'Gezond Kinderdagverblijf'. Brede aandacht voor diverse gezondheidsthema's binnen de kinderopvang, o.a. gezonde voeding, mentale gezondheid, sociale ontwikkeling, sport en bewegen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Inventariseren welke kinderopvangaanbieders willen investeren om te komen tot een Gezond Kinderdagverblijf en waar nodig kinderopvangaanbieders ondersteunen bij de implementatie van 'Gezond Kinderdagverblijf' door de GGD.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Kinderopvangaanbieders, gezondheidsbevordering GGD, gemeente.
Kosten	Kinderopvangaanbieders en afspraken met de GGD.

3.4 Basisschoolperiode, kinderen van 4 t/m 12 jaar²²

In deze leeftijdsgroep zit een verbinding met Kansrijke Start en de voor- en vroegschoolse periode. Vanaf het vierde jaar begint de vroegschoolse periode. In de LEA zit de verbinding tussen voorschoolse partners en de basisscholen. Ten behoeve van een goede overgang tussen voorschool en vroegschool is er een stroomschema opgesteld voor peuters²³.

Om te kunnen leren, talenten te ontwikkelen en op te groeien tot gezonde volwassenen is het van belang dat kinderen zich prettig voelen in hun omgeving. Daarvoor is het nodig dat ze zich sociaal, weerbaar maar ook kwetsbaar kunnen opstellen, gezien en geaccepteerd worden en het gevoel hebben erbij te horen. Basisscholen zijn dé vindplaats voor alle kinderen en spelen hierbij een belangrijke rol.

Uit de inventarisatie is gebleken dat de basisscholen samen met de gemeente een goede ondersteuningsstructuur hebben, van waaruit veel ondersteuningsvragen voorliggend kunnen worden opgepakt. Ook de inzet vanuit schoolmaatschappelijke ondersteuning (SMO) is hier onderdeel van. Tegelijkertijd geven partners aan dat er behoefte is aan meer/ander aanbod gericht op opvoedondersteuning (o.a. grenzen stellen), mentale gezondheid en weerbaarheid van kinderen. De behoefte en meerwaarde zit ook in het inzichtelijk en structureel maken preventieve inzet, en de mogelijkheden van samenwerking op deze thema's over de scholen heen. Daarbij moeten ook de ouders en de omgeving van kinderen worden meegenomen.

²² Pijler 1 en 2 Jeugdkader; Iedereen doet mee/gelijke kansen en jeugdondersteuning

²³ Bijlage 11: Stroomschema Peuter met zorg.

Voor het schooljaar 2022-2023 wordt er vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) intensief ingezet op herstel van het onderwijs na corona, zowel binnen het basis- als binnen het voortgezet onderwijs. Daarbij gaat het zowel om vertragingen bij kinderen op educatief gebied als om herstel gericht op mentale gezondheid. Onderwijs en gemeenten hebben hiervoor van het Rijk middelen ontvangen. In samenwerking met het onderwijs is een programma tot stand gekomen waarbij de gemeentelijke middelen ingezet worden ten behoeve van mentale gezondheid. De behoefte die scholen hierbij hebben aangegeven is als input meegenomen in dit uitvoeringsprogramma. De incidentele intensivering op mentale gezondheid is een goede basis om structureel mee verder te gaan wanneer het NPO stopt. Want ook vóór corona stond de mentale gezondheid onder druk.

Basis	Buurtspportcoaches zijn Rots en Water opgeleid en kunnen elementen hiervan inzetten in de gymles*
Doel	Vanaf groep 1 t/m groep 8 wordt er ingezet op weerbaarheidsthema's, op een manier die past bij de leeftijdsgroep en past binnen het onderwijsprogramma.
Wat gaan we daarvoor doen?	Alle buurtspportcoaches die gymlessen op basisscholen verzorgen zijn Rots en Water opgeleid, zodat zij elementen hieruit in gymlessen kunnen inzetten. Het is aan de scholen in overleg met de buurtspportcoaches of en op welke manier zij dit inzetten.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Buurtspportcoaches, basisscholen, gemeente.
Kosten	n.v.t.

Algemeen collectief
Algemeen selectief

Indicatievrije zorg
Maatwerk

Basis	Structurele inzet in de basisschoolperiode om weerbaarheid en sociale vaardigheden (SOVA) van kinderen te versterken.*
Doel	Versterken van de weerbaarheid en sociaal emotionele vaardigheden van alle kinderen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Alle kinderen krijgen minimaal 1x een weerbaarheid en/of SOVA training in de basisschoolperiode. De training kan worden aangeboden door 'eigen' professionals, in samenwerking met de GGD, SMO en buurtspportcoaches. Er is een Rots en Water training is opgenomen op de menukaart van het beweegbureau. Vanuit de gemeente stimuleren wij scholen dit aanbod af te nemen door dit onder de aandacht te brengen en te financieren. De inzet sluit aan op de hetgeen scholen zelf al organiseren op het gebied van weerbaarheid en sociale vaardigheden. Ouders worden hier nadrukkelijk bij betrokken. Daarbij wordt gestreefd naar inzet in dezelfde periode zodat leeftijdsgenoten van diverse scholen en ouders elkaar hierover spreken buiten school. In de periode rondom de inzet wordt er actief door diverse partners informatie verspreid gericht op ouders over opvoedvraagstukken i.r.t. weerbaarheid en versterken van sociale vaardigheden van kinderen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Basisscholen, beweegbureau, GGD, SMO, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met het beweegbureau.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Webinars en trainingen voor ouders van kinderen in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar.*
Doel	Ouders informeren over thema's die spelen in de opvoeding van kinderen in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar.
Wat gaan we daarvoor doen?	Ieder jaar organiseert de GGD HvB webinars en trainingen voor ouders over diverse thema's die spelen in de opvoeding van jonge kinderen, van bijv. zindelijkheid, tot en met (de voorbereiding op) de pubertijd. We gaan actief over deze webinars en trainingen communiceren richting professionals en ouders, zodat er actief voor dit aanbod wordt geworven en aangemeld. Dit aanbod is veelal digitaal en dus laagdrempelig en gemakkelijk te volgen. Daarnaast leveren we actief thema's aan waarop we een behoefte hebben.
Wie hebben we daarvoor nodig?	GGD, ContourdeTwern, alle jeugdprofessionals (o.a. van Team Wijz, POH, scholen etc.), gemeente.
Kosten	Onderdeel van regionale afspraken met de GGD.

Basis	Bevorderen mentale gezondheid alle kinderen**
Doel	De mentale gezondheid van alle jonge kinderen bevorderen door structurele inzet vanuit mindfulness en welbevinden, zowel gericht op het kind als op de omgeving van het kind.
Wat gaan we daarvoor doen?	Inrichten van nieuw structureel aanbod gericht op mentale gezondheid van alle kinderen. Hiervoor werven we een externe partij met specialistisch aanbod. We pakken dit op in samenwerking met onderwijs en beginnen op één of een aantal scholen. Wanneer het aanbod aanslaat breiden we dit uit.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Externe aanbieder, onderwijs, gemeente.
Kosten	De kosten worden gedekt uit het onderwijsachterstandenbudget.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Basis	Lokaal Gezondheidsbeleid ambitie 'Gezonde leefstijl / kinderen op gezond gewicht'
Doel	Gezondheidsbevordering van kinderen door te informeren over en ondersteunen bij het maken van gezonde keuzes. De omgeving van het kind speelt een belangrijke rol.
Wat gaan we daarvoor doen?	Er wordt reeds uitvoering geven aan het lokaal gezondheidsbeleid ²⁴ in Waalwijk. Hier zijn met name de ambities 'Gezonde leefstijl; jong geleerd is oud gedaan' en 'Gezonde omgeving; visie op gezondheid' van toepassing. O.a. deze ambities worden opgepakt vanuit GO Healthy en sluiten aan bij de ambities vanuit preventief jeugdbeleid, om een gezonde leefstijl te bevorderen en daarmee overgewicht te voorkomen. De verbinding tussen preventief jeugdbeleid en inzet vanuit GO Healthy wordt in de uitvoering nadrukkelijker gelegd. Op basis hiervan bepalen we of er meer/minder/andere inzet nodig is gericht op gezonde leefstijl en overgewicht.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Partners GO Healthy en gemeente.
Kosten	Onderdeel van bestaande afspraken met partners verbonden aan het lokaal gezondheidsbeleid.

Basis	Training 'Brug naar de brugklas'
Doel	Alle leerlingen van groep 8 worden goed voorbereid op de overstap naar de middelbare school. Zij krijgen brede voorlichting over belangrijke thema's in deze fase (o.a. weerbaarheid, social media, middelengebruik, gedrag etc.).
Wat gaan we daarvoor doen?	Deze bestaande training wordt blijvend doorontwikkeld t.b.v. een groter bereik. Nu neemt een deel van de groep 8 leerlingen deel. Streven is om alle leerlingen deel te laten nemen door meer bekendheid te geven aan deze training en de inhoud meer af te stemmen met PO en VO, waardoor deze voor de scholen/leerlingen passend is en ze allemaal gaan deelnemen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Basisscholen, voortgezet onderwijs, SJW, Novadic, GGD, Leerplicht en gemeente.
Kosten	De kosten zijn onderdeel van de afspraken met SJW.

²⁴ Bijlage 12 Lokaal Gezondheidsbeleid 'Go Healthy' 2020-2023.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Groepsaanbod	
Weerbaarheidstraining**	
Doel	Groepsaanbod gericht op weerbaarheid, aanvullend op het basisaanbod, voor die kinderen die extra ondersteuning nodig hebben bij een gezonde ontwikkeling.
Wat gaan we daarvoor doen?	Via een externe expert wordt groepsaanbod gericht op weerbaarheid ingericht voor kinderen waarbij meer nodig is dan hiervoor in het basisaanbod is opgenomen. Voor deelname is een aanmelding van een jeugdprofessional/verwijzer of een school nodig. De weerbaarheidstrainingen worden structureel een aantal keren per jaar aangeboden, dit is vooraf bekend, zodat jeugdprofessionals hiernaar kunnen verwijzen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Aanbieder weerbaarheidstraining, gemeente, verwijzers jeugd en onderwijs.
Kosten	De kosten worden in 2023 gedekt uit NPO middelen. Vanaf 2024 vanuit lokale middelen voor preventief jeugdbeleid.

Groepsaanbod	
SOVA training**	
Doel	Groepsaanbod gericht op sociale vaardigheden, aanvullend op het basisaanbod, voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden.
Wat gaan we daarvoor doen?	Via een externe expert wordt groepsaanbod gericht op sociale vaardigheden ingericht voor kinderen waarbij meer nodig is dan hiervoor in het basisaanbod is opgenomen. Voor deelname is een aanmelding van een jeugdprofessional/verwijzer of een school nodig. De trainingen worden structureel een aantal keren per jaar aangeboden, dit is vooraf bekend, zodat jeugdprofessionals hiernaar kunnen verwijzen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Aanbieder SOVA training, gemeente, verwijzers jeugd en onderwijs.
Kosten	De kosten worden in 2023 gedekt uit NPO middelen. Vanaf 2024 vanuit lokale middelen voor preventief jeugdbeleid.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Groepsaanbod	
Brugklastraining**	
Doel	Aanstaande brugklassers die het moeilijk vinden om met anderen om te gaan/gepest worden en beter voor zichzelf willen opkomen met meer plezier en zelfvertrouwen naar de middelbare school laten gaan.
Wat gaan we daarvoor doen?	Jaarlijks via een externe expert aanbieden van brugklastraining voor kinderen uit Waalwijk die dit nodig hebben voor een goede start op de middelbare school. Deze training wordt aanvullend aangeboden op de inzet voor alle kinderen in groep 8, zoals hiervoor beschreven. Voor deze training is een aanmelding nodig van een jeugdprofessional/verwijzer of een school.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Aanbieder brugklastraining, Basisscholen, verwijzers, gemeente.
Kosten	Kosten worden in 2023 gedekt uit NPO middelen. Vanaf 2024 vanuit lokale middelen voor preventief jeugdbeleid.

Lichte individuele ondersteuning	
School Maatschappelijke Ondersteuning (SMO) PO	
Doel	Met inzet van SMO worden lichte ondersteunings- en opvoedvragen van kinderen en ouders in de basisschoolperiode opgepakt en begeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?	Vanuit een pilot wordt SMO ingezet. Zij zijn gekoppeld aan de basisscholen in Waalwijk en pakken daar lichte ondersteunings- en opvoedvragen op. Zij begeleiden kinderen en ouders zelf, kortdurend, om verzwarende van de ondersteuningsbehoefte te voorkomen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	SMO, basisscholen en gemeente.
Kosten	Inzet is onderdeel van Team Wijz.

Lichte individuele ondersteuning	
Lokaal Educatieve Agenda; Passend Onderwijs	
Doel	Thuisnabij passend onderwijs en preventieve ondersteuning aan leerlingen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Voor de inzet binnen het basisonderwijs geldt hetzelfde als hetgeen is uitgewerkt onder de periode 2 tot 6 jaar. Er is brede inzet op de daar genoemde onderwerpen ook voor de kinderen in de basisschoolperiode. Daarbij komt specifieke inzet die zich richt op voorliggende individuele ondersteuning. Dan gaat het om bovenschoolse voorzieningen, de aansluiting onderwijs-jeugdhulp en basisondersteuning (jeugdhulp en leerplicht).
Wie hebben we daarvoor nodig?	Samenwerkingsverbanden, PO, VO, OPDC, gemeente.
Kosten	De kosten zijn onderdeel van de LEA.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Voorliggend/ individueel	Indicatievrije zorg tussen 'lichte en zware ondersteuningsvragen' uitbreiden en versterken*
Doel	Ondersteuningsvragen 'tussen licht en zwaar' van gezinnen met jonge kinderen worden indicatievrij door een jeugdprofessional ondersteund en begeleid zodat zij sneller worden geholpen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Jeugdprofessionals inzetten die gezinnen ondersteunen waarbij meer speelt dan een lichte ondersteuningsvraag, maar nog niet zoveel dat er een maatwerkvoorziening nodig is. Nu hebben we dit beperkt beschikbaar, bijv. in de vorm van een POH'er GGZ Jeugd. Maar naast GGZ problematiek zijn er meerdere gebieden waarop vergelijkbare ondersteuning nodig is, zoals bij opvoedstress in complexere gezinssituaties, bijv. met armoede en/of echtscheidingsproblematiek. Daarnaast zijn er 2 PIB-coaches (Preventief Interventieteam Basisschoolkinderen) die vanuit Team Wijz werken met kinderen met externaliserende problematiek. In 2023 wordt bepaald hoe we deze aanpak optimaal wegzetten in de zorgstructuur onderwijs-gemeente/jeugdhulp. De inrichting van deze indicatievrije zorg is afhankelijk van de keuze in de koersbepaling sociaal domein.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Jeugdprofessionals, verwijzers en gemeente.
Kosten	P.M.

Basis	Kans: alle scholen zijn gezonde school in ieder geval m.b.t. thema welbevinden.
Doel	Alle scholen hebben het vignet Gezonde School op het thema welbevinden en zijn hierop dus optimaal ingericht.
Wat gaan we daarvoor doen?	Actief stimuleren van scholen om in ieder geval voor het thema welbevinden (liefst breder) het vignet Gezonde School te halen. Voor diverse thema's worden landelijke subsidies beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn er uren van de GGD beschikbaar om dit te ondersteunen. De GGD informeert scholen actief hierover.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Gezondheidsbevordering GGD, basisscholen.
Kosten	Basisscholen en afspraken met de GGD.

3.5 Kinderen/jongeren van 12 t/m 18 jaar²⁵

In deze leeftijdsgroep zit een belangrijke verbinding met de inzet gericht op kinderen t/m 12 jaar. Zowel binnen het onderwijs als binnen zorgstructuren in Waalwijk zit er een 'knip' in de inzet gericht op kinderen t/m 12 en vanaf 12 jaar. Het is van belang om nadrukkelijk de verbinding te leggen met de inzet die in de vorige paragrafen is uitgewerkt ten behoeve van de doorgaande lijn.

Ook hier geldt dat om te kunnen leren, talenten te ontwikkelen en op te groeien tot gezonde volwassenen het van belang is dat jongeren zich prettig voelen in hun omgeving. Daarvoor is het nodig dat ze zich sociaal, weerbaar maar ook kwetsbaar kunnen opstellen, gezien en geaccepteerd worden en het gevoel hebben erbij te horen. Middelbare scholen zijn dé vindplaats voor jongeren en spelen hierbij een belangrijke rol.

Uit de inventarisatie is gebleken dat er grote zorgen zijn over de mentale gezondheid van jongeren, als gevolg van corona is die verder verslechterd. Veel jongeren hebben last van eenzaamheid, depressie, sociale angsten en stress. Daarnaast zijn de thuissituatie en opvoedstress bij ouders belangrijke prioriteiten. Tot slot worden er ontwikkelingen gezien op het gebied van middelengebruik, waarbij het dan vooral gaat over nieuwe vormen van middelengebruik en het risico voor jongeren om af te glijden in het criminele circuit.

Goed contact met jongeren en ouders is van groot belang om preventief met deze prioriteiten aan de slag te gaan. Daarbij geven jongeren zelf ook aan actief betrokken te willen zijn bij de inzet die voor, en mogelijk ook door, hen wordt georganiseerd.

²⁵ Pijler 1 en 2 Jeugdkader; Iedereen doet mee/gelijke kansen en jeugdondersteuning

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Jongerenparticipatie t.b.v. samenwerking met, voor en door alle jongeren.**
Doel	Jongeren doen en denken mee met de gemeente en haar partners over inzet voor en door jongeren. Jongeren zijn betrokken en worden gehoord.
Wat gaan we daarvoor doen?	Er zijn veel en diverse (groepen) jongeren in Waalwijk, en we willen hen het liefst allemaal bereiken. Daarom zetten we hier diverse kanalen voor in, te beginnen met; • Jongerenwerk • Jongerenambassadeurs • Jeugdprofessionals • Onderwijspartners en leerlingenraden • Verenigingen met jeugdleden • Buurtsportcoaches • Wijkteams We werken een jaarplan jongerenparticipatie uit met jongeren waarin zij meedenken over vormen van jongerenparticipatie voor de thema's die vanuit de gemeente spelen, zoals mentale gezondheid en 'stop de braindrain', en vullen dit aan met thema's vanuit jongeren zelf, zoals bijv. woningen en vervoer. Deze inzet is nadrukkelijk voor alle jongeren. De uitvoering doen we met, voor en door jongeren in samenwerking met zoveel mogelijk partners.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Jongeren uit Waalwijk, alle partners die werken met jeugd en gemeente.
Kosten	P.M.

Basis	Vindplaatsgericht werken door het jongerenwerk.*
Doel	Laagdrempelig en regelmatig contact met zoveel mogelijk jongeren op de plaatsen waar jongeren zich bevinden. Dat betekent dat het jongerenwerk meer aanwezig moet zijn in de wijken, bij verenigingen en in middelbare scholen t.b.v. een groter bereik. Jongerenwerkers zijn er voor alle jongeren, maar richten zich primair op kwetsbare jongeren. Jongerenwerk bouwt een vertrouwensrelatie met jongeren op zodat ze goed weten wat er onder jongeren speelt, ze jongeren kunnen ondersteunen bij knelpunten, ontwikkelen van talenten, bij vragen en bij het organiseren van activiteiten. Ook zijn ze de schakel tussen jongeren, gemeente en partners.
Wat gaan we daarvoor doen?	De inzet van het jongerenwerk meer richten op de vindplaatsen, in wijken, bij verenigingen, etc. Daarbij wordt de capaciteit van het jongerenwerk binnen de middelbare scholen uitgebreid, zodat het mogelijk wordt om hier structureel en regelmatig aanwezig te zijn. De inzet wordt per school afgestemd met de schooldirectie en de gemeente.
Wie hebben we daarvoor nodig?	SJW, VO scholen, partners in de wijken, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met SJW.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Voorlichting, informatie en advies gericht op thema's binnen alle VO scholen.**
Doel	Bespreekbaar maken van thema's die onder jongeren spelen, zoals mentale gezondheid, eenzaamheid en middelengebruik. Daarnaast worden thema's toegevoegd vanuit de behoefte van jongeren en VO scholen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Samen met VO scholen en partners worden afspraken gemaakt over thematische inzet. Voor een aantal thema's is de wens om gelijktijdig over scholen heen in te zetten, bijv. gekoppeld aan landelijke actieweken, waarbij ook ingezet wordt op ouders t.b.v. brede bewustwording.
Wie hebben we daarvoor nodig?	SJW, Novadic, GGD, VO Scholen, leerplicht en gemeente.
Kosten	De kosten worden opgenomen in bestaande afspraken.

Basis	Ouderavonden gericht op opvoedvaardigheden voor ouders van jongeren van 12-18 jaar in Waalwijk.*
Doel	Ouders informeren over thema's die spelen in de opvoeding van jongeren in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar.
Wat gaan we daarvoor doen?	De GGD organiseert vanuit het regionale cursusbureau jaarlijks diverse cursussen voor ouders en opvoeders, waaronder 7x de cursus 'omgaan met pubers', 2x 'opvoeden en zo', en thema cursussen zoals 'Boos'. Daarnaast is het mogelijk om thema's bij de GGD aan te dragen. Dit gaan we actief onder de aandacht brengen bij alle jeugdprofessionals zodat hier meer gebruik van wordt gemaakt. De GGD informeert actief via media en scholen over het cursusaanbod t.b.v. een groot bereik onder ouders en biedt cursussen ook in Waalwijk aan.
Wie hebben we daarvoor nodig?	GGD, VO scholen, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met de GGD.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Lokaal gezondheidsbeleid ambitie 'Gezonde geest: voorkomen is beter dan genezen'*
Doel	Het voorkomen van psychische problematiek onder jongeren is een belangrijk doel in het Lokaal Gezondheidsbeleid en in het jeugdbeleid. De inzet wordt in de uitvoering nadrukkelijk verbonden en versterkt.
Wat gaan we daarvoor doen?	'Gezonde Geest' is één van de 4 ambities uit het Lokaal Gezondheidsbeleid waar al eerder naar is verwezen. Vanuit het Lokaal Gezondheidsbeleid wordt naast bevorderen van de fysieke leefstijl ook ingezet op het bevorderen van de mentale gezondheid van jongeren. Ook de ambities Gezonde Leefstijl en Gezonde Omgeving zijn hier relevant. Deze ambities worden opgepakt vanuit GO Healthy en sluiten aan bij de ambities vanuit preventief jeugdbeleid. De verbinding tussen preventief jeugdbeleid en inzet vanuit GO Healthy wordt in de uitvoering nadrukkelijker gelegd. Vanuit jeugdbeleid wordt voornamelijk op de jongeren en ouders gericht, vanuit gezondheidsbeleid breder op de samenleving, met inzet in de wijken. Door de verbinding nadrukkelijk te leggen versterkt de inzet elkaar. Bijv. voorlichting in de scholen wordt breder in de wijk uitgerold, landelijke actieweken worden gezamenlijk met jeugd en Go Healthy partners opgepakt, etc.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Partners GO Healthy, jeugdprofessionals en gemeente.
Kosten	De kosten zijn opgenomen in bestaande afspraken.

Basis	Lokaal Educatieve Agenda; Preventie en Veiligheid
Doel	Inzet ten behoeve van veiligheid van alle jeugdigen en bijdragen aan welbevinden.
Wat gaan we daarvoor doen?	Ook voor de inzet binnen deze leeftijdsgroep geldt dat de inzet die is uitgewerkt onder de periode 2 tot 6 jaar en 4 tot 12 jaar van toepassing is voor de jeugdigen van 12 t/m 18 jaar. Specifiek voor deze groep is de inzet op digitale veiligheid en weerbaarheid en de aanpak middelengebruik. De eerste wordt meegenomen onder het stuk voorlichting, informatie en advies en een stuk in groepsaanbod. Middelengebruik wordt hieronder uit gewerkt in verbinding met de huidige inzet vanuit de werkgroep middelengebruik en de inzet vanuit de LEA.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Partners LEA.
Kosten	Opgenomen in de LEA.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Basis	Samenwerking onderwijs, GGD, SMO, leerplicht en jongerenwerk versterken.*
Doel	Korte lijnen tussen zorgprofessionals in het onderwijs, SMO'ers, GGD en jongerenwerk ten behoeve van vroegsignalering en het bieden van passende ondersteuning voor jongeren en ouders met een ondersteuningsbehoefte en/of opvoedvragen. In deze samenwerking kan snel af- en opgeschaald worden.
Wat gaan we daarvoor doen?	- Aan iedere middelbare school is een SMO'er, een leerplichtambtenaar en jeugdverpleegkundige gekoppeld. Daar wordt een jongerenwerker aan toegevoegd. De samenwerking tussen deze professionals wordt samen met scholen structureel ingericht. - Er wordt een heldere structuur uitgewerkt t.b.v. een goede positionering van de diverse professionals zodat helder is wie wat doet en hoe er kan worden op- en afgeschaald. - Informatie uit GGD monitors wordt ingezet om richting te geven aan preventieve inzet binnen de scholen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	VO scholen, SMO, Jongerenwerk, GGD, leerplicht, gemeente.
Kosten	De kosten zijn opgenomen in de afspraken met de GGD en SJW.

Basis	Preventieve inzet middelengebruik versterken.*
Doel	Samenwerking gericht op het ontmoedigen van middelengebruik, waaronder alcohol- en drugs, ten behoeve van een goede gezondheid en ontwikkeling van jongeren.
Wat gaan we daarvoor doen?	Preventieve inzet gericht op alcohol- en drugsgebruik door jongeren is een belangrijke prioriteit waarop reeds langere tijd wordt ingezet vanuit de Werkgroep Middelengebruik. Hierin nemen diverse partners deel. De werkgroep komt 3x per jaar samen en bespreekt trends, ontwikkelingen en acties gericht op het voorkomen van (problematisch) middelengebruik. Hierin worden diverse aspecten meegenomen; ouders, professionals, sport, onderwijs en evenementen. De verbinding met onderwijs wordt versterkt door vanuit de werkgroep aan te sluiten bij het directeuren overleg, andersom sluiten de directies van de VO scholen af en toe aan bij de werkgroep middelengebruik. Doel is om gezamenlijk concrete acties uit te werken, zoals ouderavonden, voorlichtingen en campagnes.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Werkgroep middelengebruik (Novadic, GGD, SJW, Halt, politie, gemeente) en VO scholen.
Kosten	De kosten zijn verwerkt in bestaande afspraken.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Groepsaanbod	Groepsaanbod gericht op in ieder geval eenzaamheid en mentale gezondheid**
Doel	Jongeren met depressieve klachten, eenzaamheid, sociale angst en andere mentale klachten vroegtijdig signaleren en ondersteunen t.b.v. een gezonde ontwikkeling.
Wat gaan we daarvoor doen?	Voor jongeren met mentale klachten worden structureel groepstrainingen aangeboden. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van een externe expert in samenwerking met lokale partners zoals het jongerenwerk, zodat jongeren ook na het volgen van de training gemonitord en ondersteund kunnen worden. Voor deelname is een aanmelding van een jeugdprofessional/verwijzer of een school nodig. De trainingen worden structureel een aantal keren per jaar aangeboden, dit is vooraf bekend, zodat jeugdprofessionals hiernaar kunnen verwijzen. Het groepsaanbod kan worden uitgebreid o.b.v. actualiteiten waarop problemen bij jongeren dreigen te ontstaan.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Externe expert, SJW, GGD, VO scholen, verwijzers en gemeente.
Kosten	De kosten worden in 2023 gedekt uit NPO middelen. Vanaf 2024 vanuit lokale middelen voor preventief jeugdbeleid.

Lichte individuele ondersteuning	School Maatschappelijke Ondersteuning (SMO) VO
Doel	Met inzet van SMO'ers worden lichte ondersteunings- en opvoedvragen van jongeren en ouders in de middelbare schoolperiode opgepakt en begeleid.
Wat gaan we daarvoor doen?	SMO'ers zijn gekoppeld aan de middelbare scholen in Waalwijk en pakken daar lichte ondersteunings- en opvoedvragen op. Zij begeleiden jongeren en ouders zelf, kortdurend, om verzwaring van de ondersteuningsbehoefte te voorkomen.
Wie hebben we daarvoor nodig?	SMO, VO scholen en gemeente.
Kosten	SMO is onderdeel van Team Wijz.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Lichte individuele ondersteuning	Maatjesproject en inzet ervaringsdeskundigheid jeugd**
Doel	Jongeren die een steuntje in de rug kunnen gebruiken in hun school- of thuissituatie, vrije tijd of werk, kunnen met hulp van een maatje een positieve stap zetten naar volwassenheid. We streven daarbij naar de inzet van ervaringsdeskundigheid.
Wat gaan we daarvoor doen?	Jongeren geven aan elkaar graag te helpen. Er zijn meerdere voorbeelden van maatjesprojecten in andere gemeenten die goed werken. Op basis van die goede voorbeelden starten we een maatjesproject in Waalwijk voor en door jongeren in samenwerking met SJW en CdT. We onderzoeken daarbij de mogelijkheden om ervaringsdeskundige jongeren in te zetten.
Wie hebben we daarvoor nodig?	SJW, CdT, Twijz, VO scholen, verwijzers, gemeente.
Kosten	De kosten worden opgenomen in de afspraken met SJW & CdT.

Voorliggend/ individueel	Indicatievrije zorg tussen 'lichte en zware ondersteuningsvragen' uitbreiden en versterken*
Doel	Ondersteuningsvragen 'tussen licht en zwaar' van jongeren (en hun gezin) worden indicatievrij door een jeugdprofessional ondersteund en begeleid zodat zij sneller en laagdrempelig in de eigen omgeving worden geholpen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Jeugdprofessionals inzetten die gezinnen ondersteunen waarbij meer speelt dan een lichte ondersteuningsvraag, maar nog niet zoveel dat er een maatwerkvoorziening nodig is. Nu hebben we dit beperkt beschikbaar, bijv. in de vorm van een POH'er GGZ Jeugd. Maar naast GGZ problematiek zijn er meerdere gebieden waarop vergelijkbare ondersteuning nodig is, zoals bij opvoedstress in complexere gezinssituaties, bijv. met armoede en/of echtscheidingsproblematiek. Daarnaast zijn er 2 PIB-coaches (Preventief Interventieteam Basisschoolkinderen) die vanuit Team Wijz werken met kinderen met externaliserende problematiek. In 2023 wordt bepaald hoe we deze aanpak optimaal wegzetten in de zorgstructuur onderwijs-gemeente/ jeugdhulp. De inrichting van deze indicatievrije zorg is afhankelijk van de keuze in de koersbepaling sociaal domein.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Jeugdprofessionals, verwijzers, gemeente.
Kosten	P.M.

3.6 Periode jongvolwassenen, 18 t/m 27 jaar²⁶

Vanaf het moment dat jongeren 18 jaar worden zijn ze officieel volwassen en niet meer leerplichtig. Idealiter zijn ze gestart met een vervolgopleiding of starten ze met een eerste baan. Er zijn echter ook jongeren waar dat niet voor geldt, of waarbij dat minder makkelijk gaat. Jongeren die nog ondersteuning nodig hebben vanuit jeugdhulp, vanuit jongerenwerk of vanuit professionals die hen begeleiden bij het vinden van een vervolgopleiding of een baan. Om ervoor te zorgen dat alle jongeren op een voor hen passende plek terecht komen is het daarom belangrijk onze voorliggende inzet door te zetten na het 18e levensjaar. Daarnaast kiest het college er in het coalitieprogramma voor om nadrukkelijk in te zetten op behoud van zoveel mogelijk jongeren in Waalwijk vanuit het project 'Stop de Braindrain'. Dit project wordt niet vanuit jeugdbeleid uitgevoerd maar is wel van belang vanuit de doorgaande lijn en wordt hier daarom meegenomen.

²⁶ Pijler 1 en 2; Iedereen doet mee/gelijke kansen en jeugdondersteuning

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Basis	Project 'Stop de Braindrain'
Doel	Behoud van zoveel mogelijk Waalwijkse jongeren in de gemeente Waalwijk.
Wat gaan we daarvoor doen?	Dit project is erop gericht om zoveel mogelijk jongeren in Waalwijk te behouden door hen perspectief te bieden op het gebied van wonen en werken. Jongeren maken in de laatste fase van de middelbare school kennis met het lokale bedrijfsleven. Tijdens hun studie aan het MBO, HBO of de Universiteit blijft er contact en op het moment dat er een stageplaats of een bedrijf nodig is voor een project wordt er een aanbod gedaan op maat uit Waalwijk. Daarbij wordt het project geïntensiveerd door: • Jongeren sociaal en economisch te binden door ze onder bepaalde voorwaarden voorrang te geven op woningen. • Inzet op een breder leeraanbod passend bij het lokale bedrijfsleven. • Van 2023 t/m 2025 worden er extra middelen uitgetrokken voor de intensivering van dit project.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Regionale onderwijsinstellingen, lokaal bedrijfsleven en gemeente.
Kosten	Binnen beschikbare middelen voor dit project.

Basis	Jongerenwerk voor jongeren t/m 23 jaar
Doel	Jongerenwerk ondersteunt alle jongeren t/m ongeveer 23 jaar.
Wat gaan we daarvoor doen?	Het jongerenwerk richt zich op alle jongeren in Waalwijk t/m ongeveer 23 jaar. Alle inzet vanuit het jongerenwerk is voor kinderen en jongeren van 12 t/m 23 jaar beschikbaar.
Wie hebben we daarvoor nodig?	SJW, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met SJW

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Lichte individuele ondersteuning	Team 12
Doel	Het doel van Team 12 is om jong volwassenen tussen de 18 en 27 jaar te ontwikkelen richting zo reguliermogelijk werk. Het gaat om Waalwijkse jongeren met bijvoorbeeld een VSO achtergrond, die geen recht hebben op een P-wet uitkering, geen vervolgopleiding (kunnen) volgen en niet werken.
Wat gaan we daarvoor doen?	De pilot Team 12 is een ontwikkeltraject voor jongeren tussen de 18 en 27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze jongeren lopen vast in hun ontwikkeling en kunnen niet bij een reguliere organisatie terecht. In dit geval voeren de jongeren werkzaamheden uit bij Samen RKC. Ze worden hier begeleid door een coach. Het leren van werknemersvaardigheden staat daarbij centraal. Er is echter ook aandacht voor sport, voeding en gezondheid. Het netwerk van RKC Waalwijk wordt ingezet voor stageplaatsen of werkervaringsplaatsen. Er kunnen 12 jongeren begeleid worden in een jaar. In 2023 wordt de pilot geëvalueerd en op basis daarvan wel of niet voortgezet.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Team Wijz, Baanbrekers, Samen RKC, Pro/VSO scholen
Kosten	P.M.

Lichte individuele ondersteuning	Jongerenpunt
Doel	Jongeren van 16 t/m 26 jaar die dreigen tussen wal en schip te raken worden vanuit het jongerenpunt ondersteund zodat zij binnen 4 maanden een passend traject naar een vervolgopleiding, baan, zorg, financiële ondersteuning krijgen. Daarnaast zetten we preventief in op het voorkomen van schulden en begeleiden we jongeren die schulden hebben.
Wat gaan we daarvoor doen?	Het jongerenpunt is voorliggend op het gebied van werk, opleiding, stage en geldzorgen onder jongeren. (Kwetsbare) jongeren die nog niet in beeld zijn worden in beeld gebracht door middel van de Jongeren in Beeld lijst. We zetten de jongerenregisseur in via het jongerenpunt.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Jongerenpunt Midden-Brabant, Midpoint, Baanbrekers, RMC, leerplicht, Team Wijz, Samen RKC, jongerenwerk, gemeente.
Kosten	Onderdeel bedrijfsvoering Team Wijz.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Voorliggend/ individueel	Maatschappelijke ondersteuning (MO) complexe jeugd*.
Doel	Als er complexe en bredere problematiek speelt bij jongeren wordt de maatschappelijk ondersteuner complexe jeugd ingezet.
Wat gaan we daarvoor doen?	We zetten een maatschappelijk ondersteuner in voor die jongeren waar meerdere problemen spelen. Op dit moment is dit bij 1 professional belegd en daarmee erg kwetsbaar terwijl de behoefte aan deze inzet hoog is. Daarom zetten we in op een uitbreiding van deze functie met minimaal 0,5 fte. Dit wordt afhankelijk van het besluit over de Koers Sociaal Domein meegenomen onder de inrichting van indicatievrije zorg.
Wie hebben we daarvoor nodig?	MO Complexe Jeugd, jongerenwerk, Team Wijz, leerplicht, RMC, politie, Halt, GGD, POH GGZ, gemeente.
Kosten	P.M.

3.7 Thematische inzet²⁷

Hierboven zijn 6 prioriteiten uitgewerkt, te weten: psychische problematiek of mentale gezondheid, eenzaamheid, opvoedkracht bij ouders, taalachterstanden, middelengebruik en gezondheid. Hieronder worden de eerder genoemde thema's veiligheid, echtscheidingen en armoede uitgewerkt.

²⁷ Pijler 3 Jeugdkader; Veiligheid voorop met als doelen; verbeteren fysieke, digitale en sociale veiligheid, integrale aanpak tegengaan drugsgebruik, integrale aanpak schulden, gebruik meldcode, voorkomen complexe scheidingssituaties.

3.7.1 Veiligheid

Een noodzakelijke voorwaarde voor een kind om gezond op te groeien en te ontwikkelen is een veilig thuis. Belangrijke risicofactoren die dit in gevaar brengen zijn huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderproblematiek zoals depressie of verslaving.

Gelet op de zware en complexe problematiek is een integrale en domein overstijgende aanpak nodig die gaat van preventie tot en met nazorg. Daarbij zien we ook dat het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis toeneemt. Bij een melding Veilig Thuis is sprake van complexe problematiek; armoede, werkloosheid, verslaving en jeugdtrauma's bij ouders komen bijna bij alle gezinnen met complexe problematiek voor. Het Verwey en Jonker Instituut heeft gezinsprofielen geformuleerd m.b.t. de problematiek die hier op de voorgrond staat, namelijk; intieme terreur, gezin in de stress, langdurige zorg, kind gedrag en opvoedstress, en complexe conflictscheidingen. Preventieve inzet op deze problematiek zit deels in dit uitvoeringsprogramma verwerkt. Dat betekent waar sprake is van enkel opvoedstress of gedragsproblematiek. Maar wanneer dit in combinaties gaat en er sprake is van onveiligheid in een gezin is er meer nodig.

De aard en de impact van deze problematiek vraagt specialistische inzet van jeugdprofessionals. Om die reden wordt er in Waalwijk prioriteit gegeven aan de inzet gericht op 'jeugd en veiligheid', en is hiervoor een veiligheidsteam ingericht bestaande uit gespecialiseerde jeugdprofessionals. Daarnaast wordt n.a.v. het onderzoek een verbeterplan opgesteld, dat zich naast de inhoud ook richt op regie en coördinatie, en de stevige opgave die er ligt om als gemeente aan alle verantwoordelijkheden op het gebied van zorg en veiligheid te voldoen.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Huiselijk geweld en kindermishandeling
Doel	Voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling
Wat gaan we daarvoor doen?	De methodiek 'schildje' wordt ingezet binnen alle basisscholen in Waalwijk. het is een praktische tool om het onderwerp kindermishandeling bespreekbaar te maken.
Wie hebben we daarvoor nodig?	PO, Schildje, gemeente
Kosten	Onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid.

Basis	Wet Meldcode
Doel	Helpt professionals met het signaleren en handelen bij 'vermoedens van' huiselijk geweld of kindermishandeling.
Wat gaan we daarvoor doen?	Wettelijk verplichting voor professionals om hiermee te werken en te melden bij 'vermoedens'. Vanuit de gemeente brengen we dit actief onder de aandacht en ondersteunen we professionals waar nodig.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Alle jeugdprofessionals en gemeente.
Kosten	Onderdeel van de inzet van professionals.

Lichte individuele ondersteuning	Handle with care
Doel	Kinderen en/of jongeren waarbij sprake is van ernstig huiselijk geweld zorg steun te bieden al de volgende dag op school.
Wat gaan we daarvoor doen?	Samenwerking tussen Veilig Thuis, scholen en leerplicht om kinderen en/of jongeren direct ondersteuning te bieden na een situatie van ernstig huiselijk geweld.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Veilig thuis, SWV PO, PO Scholen, SWV VO, VO scholen, MBO scholen, leerplicht, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de inzet van professionals.

Voorliggend/ individueel	Veiligheidsteam (Team Wijz)
Doel	Veiligheid casuïstiek centraal oppakken.
Wat gaan we daarvoor doen?	Er is een veiligheidsteam ingericht binnen Team Wijz dat zich centraal bezighoudt met alle veiligheid casuïstiek. In veel gevallen zijn er kinderen of jongeren bij betrokken.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Team Wijz, gemeente.
Kosten	Onderdeel bedrijfsvoering Team Wijz.

3.7.2 Echtscheidingen

Echtscheidingen zijn een belangrijke risicofactor voor het ontstaan van problemen bij een kind. Wanneer sprake is van een complexe scheiding kan dit grote gevolgen hebben voor een gezin en de ontwikkeling van een kind. Het is daarom van belang om een de-escalerende scheidingsaanpak in te zetten, waardoor er minder conflicten en juridische strijd ontstaat. In Waalwijk doen we dat met de aanpak 'alsjeuitelkaargaat-waalwijk'. Dit is een samenwerking tussen Contour de Twern en Team Wijz (gemeente). Deze aanpak is uitgewerkt in de vorm van een klantreis waarin een breed instrumentarium, van lichte tot zware inzet, is uitgewerkt²⁸. Hieronder is de inzet verkort weergegeven.

²⁸ Bijlage 13: Klantreis 'Alsjeuitelkaargaat-Waalwijk'.

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Het echtscheidingsloket
Doel	Iedereen die in Waalwijk uit elkaar gaat kan bellen naar het echtscheidingsloket t.b.v. tijdige ondersteuning bij alle facetten waaraan je moet denken wanneer je uit elkaar gaat.
Wat gaan we daarvoor doen?	Er is een echtscheidingsloket ingericht, dat wordt bemand door Contour de Twern waar alle inwoners die gaan scheiden terecht kunnen. Vanuit het echtscheidingsloket wordt een eerste taxatie gemaakt van de situatie in de vorm van een familiescan. Afhankelijk van de uitkomst geeft men een advies t.b.v. de mogelijkheden. Door echtscheidingsspecialisten van Team Wijz wordt bijv. de cursus 'kinderen scheiden mee' uitgevoerd. Daarnaast wordt er een kindbehartiger ingezet om kinderen extra te ondersteunen. Bij directe onveiligheid wordt geschakeld met MO of Veilig Thuis.
Wie hebben we daarvoor nodig?	CdT, Team Wijz, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met CdT en gemeente.

Basis	Actieve inzet voorliggende voorzieningen, deelname aan ouderbijeenkomsten 'voorwaarde' voor ondersteuning*
Doel	Er wordt tijdig en actief gewezen op voorliggende mogelijkheden die altijd kunnen worden ingezet. Alle ouders volgen ouderbijeenkomsten waardoor zij al een stukje psycho-educatie hebben gehad voordat eventuele ondersteuning start.
Wat gaan we daarvoor doen?	Ouders actief wijzen op de volgende mogelijkheden: • www.alsjeuitelkaargaat.nl • www.villapinedo.nl • www.ouderbijeenkomsten.nl • Kinderen scheiden mee • De gezinsadvocaat • Cursus 'wonen in 2 huizen' van de GGD Het heeft de voorkeur dat ouders altijd een ouderbijeenkomst volgen wanneer sprake is van een echtscheiding. We kunnen dit niet verplichten maar wel als 'voorwaarde' neerzetten voor eventuele verdere ondersteuning. Daarnaast kan er contact opgenomen worden met de aandachtfunctionaris scheidingen (MO'er).
Wie hebben we daarvoor nodig?	CdT, Team Wijz, gemeente.
Kosten	Dit is opgenomen in de huidige afspraken.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Voorliggend/ individueel	Risicotaxatie en inzet specialisten vanuit het ScheidingsAdviesTeam (SAT)*
Doel	Gezinnen waar ondersteuning nodig is worden snel en laagdrempelig ondersteund door MO.
Wat gaan we daarvoor doen?	MO, huisarts en andere professionals in Waalwijk hebben de mogelijkheid om een gezin in te brengen in het ScheidingsAdviesTeam (SAT) waarbij de hulpverlening en advocatuur samenwerkt om te bekijken welke zorg passend is en in een vroeg stadium de-escalerend te werken. De aandacht functionaris echtscheidingen (MO) neemt een risicotaxatie af op basis waarvan wordt gekozen voor inzet van de MO'er zelf in het gezin of dat er een verwijzing naar de tweede lijn nodig is. Deze inzet is in ontwikkeling.
Wie hebben we daarvoor nodig?	CdT, Team Wijz, advocatuur, onderwijs, huisartsen en gemeente.
Kosten	Onderdeel van het echtscheidingsloket

Voorliggend/ individueel	Inzet jeugdprofessional met expertise echtscheidingen**
Doel	Door MO te specialiseren op het gebied van echtscheidingen wordt inzet vanuit de tweede lijn minder nodig.
Wat gaan we daarvoor doen?	We ontwikkelen een sterk MO gericht op echtscheidingsproblematiek. Iedere echtscheiding die binnenkomt bij het SAT wordt gekoppeld aan een MO'er, die als 'Gezinsvertegenwoordiger' van het begin tot eind gekoppeld blijft aan een gezin.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Team Wijz, gemeente.
Kosten	Onderdeel Team Wijz.

3.7.3 Armoede

Ook armoede is een belangrijke risicofactor voor het ontstaan van problemen in de ontwikkeling van een kind. In de koersbepaling wordt hier uitgebreid bij stilgestaan onder 'bestaanszekerheid', wat betekent dat iemand de beschikking heeft over de middelen voor het levensonderhoud en om aan de samenleving mee te kunnen doen. Gezinnen met schulden, zonder eigen woning, waar uithuiszetting dreigt of waar sprake is van onveiligheid hebben of ervaren geen bestaanszekerheid.

Zolang deze noodzakelijke basis ontbreekt heeft het geen zin om hulp te bieden voor andere problemen die zij doorgaans ook hebben. Voor een kind betekent dit een gezinssituatie in de stress, en daarmee een ongezonde basis om in op te groeien. In Waalwijk zien we bovengemiddeld aantal gezinnen dat moet rondkomen van één inkomen of een bijstandsuitkering. Uit de armoedemonitor die de gemeente in 2019 heeft laten uitvoeren blijkt dat 875 kinderen opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum²⁹. Armoede is daarom een belangrijk speerpunt voor de gemeente Waalwijk. Vanuit het Beleidsplan 'Samen uit armoede'³⁰ en het beleidsplan 'Belofte maakt schuld'³¹ wordt specifiek ingezet op gezinnen en jongeren met financiële problemen.

²⁹ Bijlage 13 Armoedemonitor 2019

³⁰ Bijlage 14 Beleidsplan 'Samen uit Armoede'

³¹ Bijlage 15 Beleidsplan 'Belofte maakt schuld'

- Algemeen collectief
- Indicatievrije zorg
- Algemeen selectief
- Maatwerk

Basis	Extra inzet op financieel kwetsbare jongeren
Doel	Jongeren leren omgaan met geld zodat ze op latere leeftijd minder kans hebben op financiële problemen.
Wat gaan we daarvoor doen?	Jaarlijks wordt in maart – in de week van het geld – het project ‘Grip op geld’ uitgevoerd op alle middelbare scholen in de Langstraat. Er worden speciale lessen ingericht waarbij jongeren op een laagdrempelige wijze aan de slag gaan met het thema geld. Daarnaast is er de aanpak ‘schuldenvrije toekomst jongeren’, bestaande uit 3 actielijnen: • Het bijna 18 pakket; voor alle jongeren die bijna 18 worden met informatie over verantwoord omgaan met je geld. • Hulp voor jongeren met schulden vanuit het jongerenperspectief fonds. • Ontwikkelen van een voorlichtingscampagne voor en door jongeren. Bewust- en bespreekbaar maken armoede “Luister naar ons” is een samenwerking tussen Stichting Light of Life en de gemeente en wordt aangeboden aan de PO en VO scholen. Leerkrachten en kinderen gaan in gesprek over armoede, waarbij kinderen worden gestimuleerd over dit onderwerp na te denken en op onderzoek uit te gaan. Vanuit Luister naar ons is het initiatief Young Warriors ontstaan, waarbij kinderen onder begeleiding van Stichting Light of Life op onderzoek uitgaan en in gesprek met diverse organisaties.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Gemeenten Heusden, Loon op Zand, Waalwijk, en alle PO en VO scholen in de Langstraat, Stichting Light of Life en jongeren.
Kosten	Onderdeel van beleid schuldhulpverlening

Basis	Verzachten armoede door materiele ondersteuning
Doel	Alle kinderen kunnen meedoen aan sport, cultuur en andere activiteiten in de gemeente Waalwijk.
Wat gaan we daarvoor doen?	Er is een divers materieel aanbod voor kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 120% van het minimum. Deze inzet bestaat o.a. uit: • Kindpakket Waalwijk. • Jeugdfonds Sport en Cultuur; stelt middelen beschikbaar zodat kinderen kunnen deelnemen aan sportieve en culturele activiteiten. • Kindbonnen; 1x per jaar ontvangen kinderen van 0 t/m 17 jaar een bon die ze kunnen besteden aan kleding en schoenen. • TaalrijkWijzer; kinderen t/m 17 jaar kunnen elk schooljaar een schoolblad aanvragen t.b.v. leesbevordering. • Schoolspullenpakket; kinderen op het VO ontvangen een voucher voor schoolspullen. • Gratis zwemlessen • Deelname aan diverse lokale activiteiten zoals de mini 80, avondvierdaagse en Jeugdland Waalwijk. • Speelgoedbank; zamelt speelgoed in en stelt dit kosteloos beschikbaar voor kinderen in armoede. • Stichting De Strohalm; ondersteunt gezinnen met kinderen als er sprake is van een urgente nood.
Wie hebben we daarvoor nodig?	Jeugdfonds sport en cultuur, partners LEA, Stichting De Strohalm, De Speelgoedbank en de gemeente
Kosten	Onderdeel van gemeentelijk armoedebeleid.

- Algemeen collectief
- Algemeen selectief
- Indicatievrije zorg
- Maatwerk

Lichte individuele ondersteuning	Samenwerking jeugdverpleegkundige GGD
Doel	Armoedebestrijding onder kinderen door de jeugdarts en jeugdverpleegkundige een actieve rol te geven in de signalering en het bespreekbaar maken van armoede.
Wat gaan we daarvoor doen?	In de lokale afspraken met de GGD zijn extra uren opgenomen voor deze inzet.
Wie hebben nodig?	GGD, gemeente.
Kosten	Onderdeel van de afspraken met de GGD

Lichte individuele ondersteuning	Voorkomen van huisuitzetting en afsluiten nutsvoorzieningen bij gezinnen met kinderen.
Doel	Basisvoorzieningen zoals een dak boven je hoofd en toegang tot zorg en onderwijs moeten voor minderjarige kinderen altijd beschikbaar blijven.
Wat gaan we daarvoor doen?	Met de inzet van een lokaal maatwerkfonds wordt woningontzuiming, afsluiting van nutsvoorzieningen en van zorg bij gezinnen met minderjarige kinderen voorkomen.
Wie hebben nodig?	Gemeente Waalwijk, nutsbedrijven en Casade.
Kosten	Onderdeel van gemeentelijk armoedebeleid.

Voorliggend/ individueel	Pilot Sterkste Schakel; ieder kind verdient een toekomst
Doel	Doorbreken vicieuze cirkel van generatie-armoede door het huishouden als geheel op sociaal en economisch vlak duurzaam te versterken.
Wat gaan we daarvoor doen?	De pilot is een stress-sensitieve aanpak gebaseerd op gedragswetenschappelijke inzichten, waarbij de focus op het kind is gericht maar ook op ouders. Een samenwerking tussen de gemeente Waalwijk en Tilburg University.
Wie hebben we nodig?	Tilburg University, gemeente,
Kosten	Onderdeel van gemeentelijk armoedebeleid.

4. PROCES & STRUCTUUR

4.1 Opbouw

In de inventarisatie zijn naast inhoudelijke prioriteiten ook een vijftal prioriteiten naar voren gekomen m.b.t. proces en structuur, te weten;

- Inzicht in het totaal aan preventieve inzet, waaronder subsidieafspraken.
- Inzet organiseren tussen 'licht en zwaar'.
- Duidelijke positionering van professionals
- Jongerenparticipatie
- Implementatie en structurele borging

In dit hoofdstuk nemen we de eerste 4 door. De vijfde prioriteit betreft de structurele borging van de preventieve inzet, deze wordt uitgewerkt in hoofdstuk 5.

4.2 Inzicht in het totaal aan preventieve inzet, waaronder subsidieafspraken

Uit de inventarisatie is naar voren gekomen dat er onvoldoende inzicht en overzicht is in het geheel aan preventieve inzet. Dan gaat het om alle preventieve inzet, vanuit de gemeente zelf, vanuit partners waarmee we een subsidierelatie hebben en aanbod dat we incidenteel inzetten bijv. door middel van inkoop. Voor het geheel aan aanbod in het uitvoeringsprogramma wordt een PDCA-cyclus ingericht, die nader wordt toegelicht in hoofdstuk 5. Daarmee komt er structureel overzicht en eenduidigheid in alle externe afspraken. In samenwerking met communicatie wordt een plan opgesteld om ervoor te zorgen dat zowel de interne als de externe communicatie over de inzet structureel geborgd is en dat er een centrale plek is waar het aanbod overzichtelijk is weergegeven.

4.3 Inzet organiseren tussen 'licht en zwaar'

De opbouw in hoofdstuk 3 laat zien dat er gradaties zijn aangebracht in de inzet rondom eenzelfde thema door onderscheidt te maken naar 'basis', groepsaanbod/lichte individuele ondersteuning, en 'voorliggend/individueel' aanbod. Dit kan gezien worden als een soort trap van 'licht' naar 'zwaar', voorliggend aan een maatwerkvoorziening die pas daarna wordt ingezet. Wat daarin ook zichtbaar is geworden is dat er op de trede 'groepsaanbod/lichte individuele ondersteuning' en 'voorliggend/individueel' nieuw aanbod ingericht moet worden. Door het aanbrengen van deze gradaties wordt het mogelijk om op- en af te schalen in de intensiteit van het aanbod dat geboden wordt aan een kind/jongere en/of het gezin. Hoe dit vorm krijgt hangt o.a. af van de scenariokeuze door de raad in de koersbepaling sociaal domein omdat dit gaat over 'indicatievrije zorg'.

4.4 Duidelijke positionering van professionals

Ook is aangegeven dat er behoefte is aan meer duidelijkheid over wie doet wat, en wat dus ook niet. Helderheid in rollen, posities en verantwoordelijkheden in diverse samenwerkingen helpt voor professionals zelf maar ook voor ouders om snel op de juiste plek te komen met een vraag. Daarnaast is het noodzakelijk om goed en snel op- en af te schalen. Daarom is ook hier een structuur voor uitgewerkt in de vorm van een trap, die aansluit bij de inhoudelijke opbouw hierboven. Zie het overzicht op de volgende bladzijde.

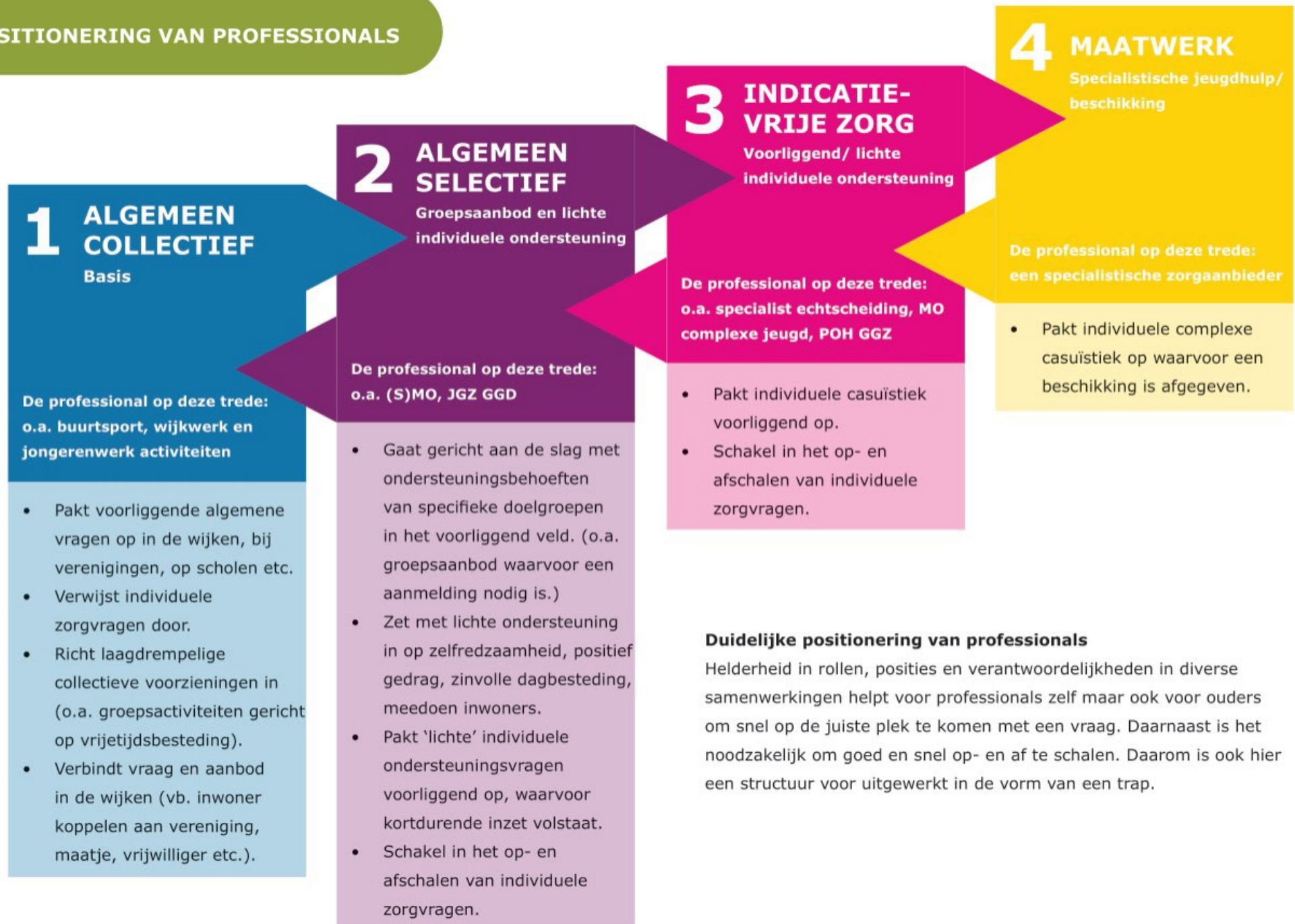
Voor een goede positionering is het belangrijk om te weten hoeveel kinderen/jongeren en gezinnen er per trede een behoefte hebben en/of wat we daar vanuit de gemeente op willen of moeten inzetten. Vervolgens kunnen we bepalen welke en hoeveel professionals we inzetten per trede om in deze behoefte te voorzien.

Bij de afspraken die intern en extern worden gemaakt wordt nadrukkelijk gekeken naar de positionering t.o.v. behoefte en inzet door andere partners. Er worden afspraken gemaakt over op- en afschalen en samenwerking. De afspraken die met partners worden gemaakt over rollen, taken, verantwoordelijkheden worden gedeeld met andere partners, verwijzers en jeugdprofessionals binnen Team Wijz.

4.5 Jongerenparticipatie

Dit is als onderdeel uitgewerkt in de doorgaande lijn. Jongeren geven aan graag betrokken te worden en mee te denken over thema's die hen aangaan. Het gaat dan niet alleen over thema's vanuit jeugdhulp, maar bijvoorbeeld ook over wonen en over vervoer. Het organiseren van jongerenparticipatie, zeker structurele participatie, is lastig gebleken. Daarom wordt voorgesteld om dit vanuit het uitvoeringsprogramma op te pakken, voor alle beleidsvelden binnen de gemeente. De uitvoering van eventuele afspraken wordt bij de verantwoordelijke teams belegd, bijv. TLTH en TREW.

POSITIONERING VAN PROFESSIONALS

5. IMPLEMENTATIE EN STRUCTURELE BORGING PREVENTIEVE INZET

5.1 Opbouw

De preventieve inzet zoals in hoofdstuk 3 uiteengezet is veelomvattend. Diverse inhoudelijke onderwerpen die inzet vragen van veel partners. Om het geheel goed te kunnen implementeren en borgen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande samenwerkingen en structuren, en wordt een 'Regiegroep Preventie' ingericht waarin de voortgang en samenhang van het uitvoeringsprogramma wordt geborgd en bewaakt. Hoe dit vorm krijgt wordt hieronder toegelicht. Daarna wordt ingegaan op de 'Regiegroep Preventie' en tot slot wordt aangegeven wat de komende acties en het vervolg zijn.

5.2 Structuur t.b.v. implementatie en borging

Het uitvoeringsprogramma is inhoudelijk zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande inzet. Zo sluit Kansrijke Start aan bij de huidige inzet vanuit de Jeugdgezondheidszorg, de Lokaal Educatieve Agenda en het Lokaal Gezondheidsbeleid. De inzet gericht op basis- en voortgezet onderwijs sluit o.a. aan bij de Lokaal Educatieve Agenda en het Lokaal Gezondheidsbeleid. Thematische inzet sluit aan bij o.a. de aanpak rondom echtscheidingen en het armoedebeluid. Er vinden wel verschuivingen plaats t.b.v. meer/minder/andere inzet. Dat betekent dat er voor nagenoeg alle onderdelen een beleidsmedewerker betrokken is, die de rol heeft van regisseur en verantwoordelijk is voor de voortgang en de verantwoording hierover. Daarnaast is er een gedeelte nieuw aanbod. Dit valt onder de beleidsmedewerker preventie jeugd, die zorg draagt voor de start, voortgang en verantwoording over deze onderdelen. Deze beleidsmedewerkers worden onderdeel van de

Regiegroep Preventie, onder voorzitterschap van de beleidsmedewerker preventie jeugd, die ambtelijk verantwoordelijk is voor het gehele uitvoeringsprogramma en hierover jaarlijks verantwoording aflegt aan het college van burgemeester en wethouders, als bestuurlijk verantwoordelijk orgaan.

5.3 Regiegroep Preventie en werkgroepen

De regiegroep preventie bestaat naast de betrokken beleidsmedewerkers ook uit een coördinator van Team Wijz, voor een goede verbinding met de uitvoerende jeugdprofessionals, en uit alle accounthouders van de grote structurele subsidierelaties, zijnde de GGD, Contour de Twern (CdT), Stichting Jongerenwerk Waalwijk (SJW), Novadic en het beweegbureau. Voor nagenoeg alle partijen zijn dit dezelfde beleidsmedewerkers als die inhoudelijk betrokken zijn, behalve voor Contour de Twern. Dat betekent dat de Regiegroep bestaat uit:

- beleidsmedewerker preventie jeugd (nieuwe inzet (o.a. groepsaanbod en indicatievrije zorg), accounthouder SJW en Novadic, gehele uitvoeringsprogramma)
- beleidsmedewerker jeugd en veiligheid (kansrijke start, veiligheid en echtscheiding)
- beleidsmedewerker onderwijs (inzet onderwijs o.a. LEA)
- beleidsmedewerker gezondheid (lokaal gezondheidsbeleid, armoedebelief en accounthouder GGD)
- beleidsmedewerker sport (weerbaarheid en sport, accounthouder beweegbureau)

- beleidsmedewerker economische zelfredzaamheid (jongerenpunt en MO complex jeugd)
- beleidsmedewerker maatschappelijke ondersteuning (participatiebeleid en accounthouder CdT)
- coördinator Team Wijz (verbinding uitvoering, indicatievrije zorg)

De leden van de regiegroep zijn elk verantwoordelijk voor het ophalen en terugvertalen van input m.b.t. de eigen inhoud, zoals dat nu ook al is. Echter wordt het nu voor jeugd aangestuurd vanuit één uitvoeringsprogramma, waardoor verbindingen tussen diverse onderdelen worden versterkt. Voor de diverse onderdelen van het uitvoeringsprogramma worden werkgroepen ingericht of gebruik gemaakt van bestaande werkgroepen, waarin externe partners deelnemen. Het is van belang om vanuit de Regiegroep te zorgen voor eenduidig opdrachtgeverschap en bevordering van de samenwerking in het voorliggend veld. De regiegroep is gezamenlijk verantwoordelijk voor een overzichtelijk en concreet jaarplan, dat met input vanuit de werkgroepen tot stand komt. De beleidsmedewerker preventie jeugd zorgt ervoor dat er binnen de regiegroep gewerkt wordt volgens een PDCA-cyclus die aansluit bij de P&C cyclus, waardoor eventuele middelen tijdig worden aangevraagd en de verantwoording in de financiële cyclus geborgd is.

De Regiegroep start direct na vaststelling van dit uitvoeringsprogramma conform de huidige verdeling van de inhoud onder beleidsmedewerkers en de huidige verdeling van de subsidieaccounts. Dit wordt gaandeweg geëvalueerd om te bekijken of dit met de komst van dit uitvoeringsprogramma logisch en passend is. Ook de externe overlegstructuren en inrichting van werkgroepen wordt onder de loep genomen. Indien blijkt dat huidige verdelingen of structuren aangepast moeten worden zal dit ambtelijk worden georganiseerd.

5.4 Financieel kader

De financiering van het uitvoeringsprogramma bestaat voornamelijk uit gemeentelijke middelen, daarnaast worden er Rijksmiddelen ingezet en waar mogelijk worden afspraken gemaakt over cofinanciering met het onderwijs. Omdat het uitvoeringsprogramma aansluit op de huidige situatie zijn een groot deel van de middelen reeds structureel of incidenteel beschikbaar, zoals de middelen voor de LEA of het armoedebeleid. Daarnaast vinden er verschuivingen plaats naar meer/minder/andere inzet, dat betekent een verschuiving binnen de huidige middelen. Voor de inzet die vanuit incidentele middelen wordt gefinancierd, zoals Kansrijke Start en de groepstrainingen vanuit NPO, kan structureel budget nodig zijn voor de onderdelen die structureel worden voortgezet. Dit wordt tijdig aangegeven en meegenomen in de P&C cyclus.

5.5 Acties en vervolg

Nadat dit uitvoeringsprogramma is vastgesteld begint het eigenlijk pas. Zowel intern als extern zullen verschuivingen plaatsvinden in lijn met dit uitvoeringsprogramma. Hieronder zijn de acties en het vervolg in een globale planning gezet;

Acties	Periode
Start Regiegroep Preventie • werkafspraken maken • uitvoeringsprogramma vertalen naar concreet jaarplan • uitvoeringsprogramma waar mogelijk al vertalen naar subsidieafspraken 2023 • communicatieplan opstellen bij jaarplan	Q4 2022
Evaluatie werkverdeling en overlegstructuur • in 2023 wordt inzichtelijk of en wat er verschoven wordt	2023
Uitvoeringsprogramma vertalen naar subsidieafspraken en inrichten eenduidig opdrachtgeverschap vanaf 2024	2023
Positionering professionals op de diverse 'tredes'	2023
Uitvoeringsprogramma koppelen aan P&C cyclus • structureren financiële middelen in lijn met beleid	2023

6. BIJLAGEN

De bijlagen bij de doorgaande lijn zijn afzonderlijk toegevoegd, om het geheel overzichtelijk te houden. Hier worden de bijlagen per hoofdstuk onder elkaar gezet.

Hoofdstuk 2

Bijlage 1: Jeugdkader 2020

Bijlage 2: Managementinformatie Regionale Jeugdzorg Februari 2022 gemeente Waalwijk

Bijlage 3: Thematische schets kansrijke start – Waalwijk

Bijlage 4: <https://data.politie.nl/#/Politie/nl/dataset/47021NED/table?ts=1649329110747>

Bijlage 5: Verantwoording Halt 2020

Bijlage 6: Onderzoek Bureau Queste; 'Analyse rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente Waalwijk t.a.v. veiligheidsvraagstukken in het sociaal domein' (maart 2022)

Bijlage 7: Uitwerking input inventarisatie

Bijlage 8: Corona gezondheidsmonitor Jeugd 2021

Hoofdstuk 3

Bijlage 9: Factsheet Mama Kids

Bijlage 10: De LEA 2021-2024

Bijlage 11: Stroomschema Peuter met zorg

Bijlage 12: Lokaal Gezondheidsbeleid 'Go Healty' 2020-2023.

Bijlage 13: Klantreis 'Alsjeuitelkaargaat-Waalwijk'.

Bijlage 14: Armoedemonitor 2019

Bijlage 15: Beleidsplan 'Samen uit Armoede'

Bijlage 16: Beleidsplan 'Belofte maakt schuld'